

Biskop Gunnerus' virksomhed

fornemmelig som botaniker

tilligemed en oversigt over botanikens tilstand i Danmark
og Norge indtil hans død

ved

Ove Dahl.

III.

Johan Ernst Gunnerus.

Tillæg II.

Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning
af hans videnskabelige sysler.

Hefte 3.

Biskop Gunnerys Virksomhed

formentlig som biskop

tilføjet en oversigt over biskopens virksomhed i Danmark og Norge med henblik på

Ove Dahl

III

Johan Ernst Gunnerys

1874

Indtryk af biskopens virksomhed og af hans virksomhed i Norge

1874

411. 1761 10. Jan. fra stud. J. C. Hammer¹.) Copenhague. (StA.)

Monseigneur! Vous me permettrés, Monseigneur, de Vous presenter mes tres humbles felicitations sur le nouvel an. La grande faveur, que Vous aves perpetuellement euë pour ma mère, et sa maison, et moi m'oblige non seulement d'insinuer mes tres humbles remercemens, mais me donne encore la hardiesse de tous temoigner les desirs de mon coeur, que Dieu en cette année ci, comme dans la suite veuille conserver toutes ses graces divines à Monseigneur et à Madame vôtre Sœur et à toute Vôtre illustre maison, si bienque ma mère et ses enfans puissent long tems se rejouir de la protection de Monseigneur notre Eveque. Les grandes preuves que j'ai en mon particulier de Vôtre bienveillance me donnent non seulement l'esperance, que la liberté que j'ai prise sera pardonnée, mais encore me flattent de ce que Vous continuerez, Monseigneur, Vos bontés pour moi, mon devoir sera de tacher de me rendre de plus en plus digne de Vous bienfaits. Oserois je me demander la liberté de me recommander, et de m'appeller avec la plus grande soumission etc. Vôtre etc. Johan Christopher Hammer.

412. 1761 12. Januar fra J. J. Skanke, Grytten. (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc. Sidstledne Søndags Aften havde jeg den Ære og store Fornøyelse at imodtage Deres etc. Skrivelse av 23de passato Febr.²) — — — Hvad D. H. H. Høygunstigst

¹) Se nr. 293 ovfr., der er svarbrev paa et omtrent ligelydende lykønskingsbrev af 26de debr. 1761.

²) Se nr. 94 ovfr.

bærer mig med at tilmelde om udstoppede Fugle og andre curiosa Naturæ, derfor taksiger jeg allerærbødigst! Men maa derhos med Blusel bekjende, at mine omstændigheder aldrig har tilladt mig at eftersøge mindre samle deslige Naturens Yndigheder. Ikke desmindre vil jeg med muelig flid see til, om jeg nogetsomhelst kunde overkomme, som jeg torde fremvise, naar Gud maatte ville forunde min usle Hytte den Ære og mig den hjerteligste Fornøjelse, at D. H. H. ønskeligst til Sommeren besøger os. I det øvrige etc. — — — Deres etc. J. J. Skanke.

413. 1761 14. Jan. fra L. F. Broch, Dolmøe, Hittern. (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biscop. — — Det gør mig ont, at min Prædiken paa Iuubel Fæsten d. 16 Octobr.¹⁾ saa sildig fremkommer, hvilket er forvoldet af en svaghed ved Steensmerte, som i lang tid har holdt mig under svare pinsler. Jeg tilstaaer at da jeg kom i værk med at skrive den af, blev den vidløftigere end den blev forestillet. Ville D. H. gjøre sig den møye at læse den igiennem, og derefter oprigtig give mig sin meening og Censur derover tilkiende, udbad jeg mig det gerne. — — — Deres etc.

L. Fr. Broch.

414. 1761 29. Jan. fra E. Pontoppidan, Kjøbenh. (VS.)

Høyædle etc. Hr. Biskop Høystærede Ven og Broder i Herren.

Med hiertelig ønske at deres Høyærv. maa have begyndt dette Aar i Sundhed og fornøvelig Velstand, samt med gientagen Tacksigelse i min kiære kones og eget Nafn, for den Nordlandske present, med hvilken de i Efteraaret behagede at regalere og forpligte os, maa jeg, skjønt ugerne incommodere med en Sag, som jeg ellers icke seer nogen udvey til, da den dog er mig ret magtpaaliggende, og H. Volqvartz,²⁾ saasom en Nidrosiensis, siger mig han meener, ingen kunde bedre effectuere den, end deres H., hvis man der med torde falde dem besværlig, tilbyder sig ogsaa at formaae sin fetter Nafnlig Angel, til at besøge den aller pomp-

¹⁾ Se 386 ovfr.

²⁾ Peder Volqvartz, f. 1717 i Trondhjem, hvor faderen var købmand, 1742 prest ved børnehuset i Kbhvn, 1747 kapellan ved Holmens kirke, Døde 1766.

teste og visseste oversendelse til Engelland. Sagen er denne, at en Engelsk dame sc. Duchesse de Portland har taget Anledning af Norges Nat: Hist: til at correspondere med mig, og da hun, saasom en stor Elsker af Naturlæren, holder blandt andet et menagerie med fugle, saa beder hun mig forskaffe sig eet eller flere Par norske Ryper. Nu tvivler jeg vel paa, hun faaer dem til at yngle i saadant fængsel. Men lige meget, naar jeg kuns kunde skaffe hende dem. Hr. Volqartz siger, de faaes lettelig levende i Tronhiem, hvilket jeg icke kand sige om Bergen, icke heller gaar derfra saa megen Skibsleylighed til London som fra Tronhiem. Det kommer da an paa, om deres Høyærv. kunde gjøre mig den Tieneste, at levere fuglene til bemeldte Hr. Angel, NB. just naar der var et Skib seilfærdig til London og Skipperen, som en bekjendt Mand, ville forsikre, at bære omsorg for dem underveys, saa og med sig tage nogle af de Birke eller Elle knupper, som er Rypernes føde. Med fuglene matte følge et avis Bref, eller egentlig alleene en Couvert, hvis opskrift blev A. Madame La duchesse de Portland., Nee de Harley a London.

Hafde Hr. Angel, som formodes, nogen god ven i London som ved Ankomsten ville besørge en prompte Afleverelse til bemeldte dame, da var alting desto vissere. Nu jeg formoder, deres Høyærv. gjør hvad giørligt findes heri, saa snart Tiid og Sicker Leylighed tillader det. Hr. Volqartz har og lovet at tilskrive sin ven Hr. Angel om Befordringen. Her paa Stedet er alting, Gud skee Lof, ved det gamle, og hands K: M: Sundhed nu nesten restitueret. Over en udkommen Tobacksforordning haver den daarlige Allmue været noget uroelig, men giver sig nu igjen tilfreds, siden icke en privat Mand, men Stadens 32 Mænd paatage sig den Octroye. Fredens continuation vil man hos os baade ønske og haabe. Monsr. Riisbrich, som deres gamle client, faaer nok det Lassenske Stipendium at reise ud med, da een af mine Sønner følger ham. Grev Ludvig Molcte lever vel i Leipzig, men skriver icke til mange. Hans Hr. faders Sundhed er icke den bestandigste. Grev v: Holstein var nyelig ret syg, men kom sig snart igjen. Her meenes, at frue Kratzensteins Søster skal være forlovet og gjøre et got Partie. Der har de alle vore nova. Nest

min kiære kones og egen flittige hilsen og velstands Tilønskning,
er jeg stødse i Sandhed D. h. H. Beredvilligste og Skyldigste Tiener
E. Pontopidan.

415. 1761 30. Jan. fra L. Fr. Broch, Dolmøe, Hittern. (StA.).

Høy Ædle etc. Hr. Biscop. Jeg har haft den ære at erholde D. H.s meget ærede Skrivelse af 19. Jan. h. a.¹⁾ samt den medfølgende D. H.s meget Lærde og Curieuse Disputatz, for hvilken kiære præsent jeg aflegger underdanigst tacksigelse. Jeg tacker og for D. H.s godhed og umage, at igiennemlæse min Juubel Prædiken.²⁾ Jeg dristede mig ej til de tancker at lade den komme i trykken, førend jeg kunde erholde D. H.s Censur og betenckning derom; og da jeg fornemmer, at D. H. dermed er fornøyet, er jeg og aldeelis villig dertil, hvortil jeg fornemmelig opmuntris ved det jeg seer, at D. H. vil have den store godhed og møye for mig at besørge dens tryckning, saasom jeg ingen anden Commissionair haver i Trondhiem, som dette kand udrette. Hvad bekostning dertil medgaaer, samt hvor mange Exemplarer deraf kan tryckis, overlader jeg D. H.s gunstige disposition, samt udbeder mig med det første at faae viide, hvad det vil koste, at jeg derefter kand gjøre anstalt til Pengenis betaling — eller, hvorledis D. H. behager at afgjøre det med bogtrykkeren, til mindste bekostning, er jeg fornøyet dermed aldeelis. Thi formoeder jeg da at dette strax bliver sadt i Værck, førend den nedsendis, samt at D. H.s Amanuensis, eller om een anden dertil beqvem, ville have den godhed at corrigere de tryckfeyl, som kunde indløbe, eller som i det skrevne kan have indsneget sig. — — — Hvornæst etc. Deris etc.

L. Fr. Broch.

416. 1761 31. Jan. fra T. Klevenfelt,³⁾ Kjøbh. (VS.)

Deris høyædle høyærværdighed! Den vackre Samling af udstoppede Fugle og Dyr, som mig fra H. Etatz R. Suhm er vorden tilsendt, synis ligesom at tale mig til (jeg taler om hvær af

¹⁾ Er nr. 40 ovfr.

²⁾ Smlgn. nr. 413 ovfr.

³⁾ Se nr. 237 og 238 ovfr.

Samlingens Species) at det er D. h.s Godhed, som har bragt mig de samme til Veye: Naar jeg da først med Undseelse har forsickret om min skyldige Erkiendtlighed, saa bliver jeg derefter stille i Forundring at D. h. vil baade bæere og begafve mig saa u-forskyldt; jeg finder Aarsagen ingensteds uden i Deris egen bevaagenhed, hvilken end og før Afreysen yttrede sig for mig fast u-bekjendt og af ingen større merite end den at kunde behage en saa værdig en Mand, hvis Fortieniste gjør ganske Fædernelandet Ære. Men allerkiærteste herre! hvad siger Apostelen? Gjører got og bliver icke trætte. En herlig Text, men et svert bud! mulig og indeholdendis et u-behageligt budskab, naar den profane appliceris. Mig er berettet at D. h. visitando skal hafve giort en stor Samling af baade Fugle, Dyr og andre curiosa af det som Natuur Riget frembringer; Torde jeg uden Formastelse — og uden at opirre den godhed som Apostelen formaner icke at maa trættis — spørge om D. h. self tænker at oprette et Cabinet af deslige? er det saa, saa ophører al videre Spørmaal; Dog! om Mand tænker fremdelis at samle, saa kunde det maaskee holdis mig til gode undseelig at proponere, om D. h. icke, uden at trættis, vilde lade sig mig være angelehgen at jeg maatte nyde hvad der enten icke henhørte til Deris Samling eller hvad De deraf kunde være beredvillig at ofverlade.

For at skrifte reent ud saa er mig fra det Keyserlige Wienske hoff ofverdragen at søge alvorligen efter icke allene alt det som henhører til Norgis Rigis Natural historie, men end og det som enten opgrafvis af Jorden eller som af Norsk arbeydis Konst-Stykker findis ofver Jorden: Min Commission er almindelig, men mand skytter icke om noget Almindeligt, De prægtigste og anseeligste Stykker ere og mest anstændige for et Cabinet som vel bliver det prægtigste i Verden. Hvad for Penge kand faais skal prompte betalis, Erkiendtlighed skal og icke udeblifve. Det gjelder om Petrefacta, rare og durchsigtige Stene, Søe-Træer, men hele og vel conserverede (NB. naar de ere at faa) prægtige og rene Cristall-Druser, Fugler, Fiske, Dyr etc. in summa alt hvad Naturen frembringer, hvoraf flyder, at vackre og mærkværdige berg-Ertzer og -Arter derunder tillige begribis. Skulde D. h. icke vilde extendere sin

godhed for mig saa vidt at mand med Circulaire-brefve til geistligheden (at begynde fra Provsterne) og andre betientere intimimerede Dem til en almindelig Undsætning? D. H. Famuli Møje vil jeg see at erkiende, Correspondancen maatte skee for min Regning, og kunde jeg dermed sættis i Bekiendtskab med Een og anden af de meest Forfarne saa vilde jeg under Reservation af D. h.s Forsorg self nermere holde bref-vexling med Dennem. Jeg kand icke nægte, at jo den Ambition at skille mig vel fra en Commission fra saa høy en haand, opmuntrer mig til end og at u-leylige Mange, thi for Resten kiender Gud at egen interesse ey drifver Værket, thi jeg sandelig hidindtil har mere sat til end vundet. Vel har hands Keyserl. Majestet benaadet mig med en anseelig Brillant Ring, som jeg med Kongl. Tilladelse bærer — Men for 10 Aars Commissioner i henseende en nesten complet Dansk Mynt- og Medaille Samling, kunde værdien icke være ringere, allerhelst jeg har foræret til det Keyserlige Cabinet en Gotisk Rune-Guld Bracteat, hvoraf icke mange er at fremvise — Men! hierte-høyærværdige herre! Sørg for mig, som om hand vidste, hvor mange misundere der kige efter mig, for at glædis, om jeg kom slett fra Commissionen. Kunde Mand faa noget need til Foraaret, saa haaber jeg paa Sommeren at opvarte med et par Flasker ægte Tocayer til Prøfve, og det skal sandelig ey dermed blifve. Undskyld min Transport i sin hidsighed og hastighed, men behag at befale igien ofver den, som med største Veneration og høyagtelse lefver D. h.s tienstydmyge tiener

T. Klevenfelt.

Skulde Lun-Fuglen og Berg-Uglen icke være at bekomme. De sidste Dyr vare saa skiønne, at jeg ynsker mig 10 gange saa mange. Forlad min Dristighed, men glem icke at tænke paa mig til det beste. Glem og icke at befale mig, hvad herfra maatte behøfvis.

417. 1761 6. Febr. fra P. K. Hind,¹⁾ Hemnæs (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biscop etc.! Deres høystærede af 14de Dec. 1759 tilligemed Copierne af Moe Almues Andragende haver ieg vel

¹⁾ Se nr. 203, der er Gunnerus' svarbrev.

erholdet, takker ærbødigst derfor og vil ved givne lejlighed efter skyldighed paaskiønne den dermed havte umage. — — — — —

Med Hr. Drejer, som et par dage siden lod mig viide, at at han havde sat sig for at reyse til Trondhiem, sendes 2de Kongl. Disp. til Ægteskab. — — —; Ligeledes skikkes med ham det i Jordan paa Tranøe gaard fundne Spyd, Sabelen er ey værd at sende, da den i midten er nær afrustet. Her i Meenigheden ere de bøger ey at finde, som ieg lovede, D. H. at efterforske. Hos den bonde udi Elsfjorden, hvis huus De værdigede Deres Indgang, da De skulle ride over til Wæfsen, fik ieg saa snart De var reyst den bog at see, som han kaldte Immanuel, endskiønt skalken for Dem negtede at have den hiemme, Samme bog er en af Luthers Skrifter in Oct. og indeholder en forklaring over endeel af Catechismo, samt nogle tilskrifter, behager De den, skal samme til en anden gang blive tilsendt. — — — Næst at have mig recommenderet etc. Deres etc. Peder Krog Hind.

418. 1761 26. Febr. fra P. Drejer, Hassel. (RA.)

Høy-ædle etc. Hr. Biscop etc.! Jeg havde den Ære, her d. 15 febr: næstleden, at imodtage D. H.s Høyst-Ærede skrivelse af 8 Xbris, om General-forst-Amtet i Norge: Capitul-Taxten; Ligesaa D. H.s Brev om Sammenskud af Præsteskabet til Den Medaille, som skulle forfærdiges, til Erindring om Jubel-fæsten; hvilke forlængst ere forsendte til Præste-skabet — Pengene til Medaillen skal ogsaa følge, saa snart Lejlighed, her fra gives; Som dog vel icke kand skee, førend Jægterne rejser til Bergen, udi første Stævne — Jeg har og her den ære, at indsende Mine Meditationer, over Jubel-fæstens Anordnede Text; formoder at finde Dem, en facil Censor; Saa veed jeg nok: ingen Anden seer paa Dem; Lejlighed har heller icke været før nu, at efterkomme denne Min paalagde pligt. — — I det øvrige etc. Deres etc. P. Drejer.

419. 1761 4. Marts fra J. L. Burchhard, Tronæs. (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc.! Som jeg med Posten d. 15 Febr. sidstleeden havde den ære at imodtage D. H.s Høystærede, saa takkes allerærbødigst — — — Maatte det ikke fortryde D.

H. H., da har jeg destineret Dem 2de Ting, som jeg har overkommet i Meenigheden sc. En Ældgammel Norsk Lov Bog, meget godt skrevet efter den tids Maade: Hvem der har udgivet den kand jeg ikke slutte eftersom titul Bladet er borte, og en stæds til mit i Bogen defecte faa Blade; men det ser jeg, at der staa baade Kong Erichs, Kong Waldemars og Kong Hansis Haandfæstning en stæds udi samme. Det 2det er en Afrisning paa Griffenfeldts Steener,¹⁾ som han døde af; samme tager jeg mig den Frihed her indlagt at tilsende, det andet skal blive ved Lejlighed, da jeg og skal giøre mig ald Flid om meere kunde gives. Til Slutning maa jeg ærbødigt beede, at dette saa lange Brev ikke fortrydelig, men i Høye Gunst og kiærlig affection vorder optaget, Hvornæst Jeg etc. Deres etc. Johan Lorentz Burchard.

420. 1761 5. Marts fra G. Hammer,²⁾ Alten (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biscop Høystærede Ven! Af D. H.s Høystærede Skrivelse under 8de December afvigte aar, mig indhændiget med den her andkomne Nordlands Post, har Jeg havdt den glæde og fornøjelse at erfare Høystærede Vens Vellidende, som troehierteligen forynskes at maatte Continuere udj mange Lyksaligheds Aar, hvorhos Jeg har den ære at aflægge paa Egne og min Kones Vegne Ærbødigste Tacksigelse for velmeente tilønskende til dette indtrædende Aar, som Jeg reciproqvment vil herved have Dem forønsket med all Selv deciderende Lyksalighed baade udj dette og mange paafølgende Aar. Endelig bekom Jeg nu det Cart over Findmarken,³⁾ som D. H. har været saa artig at vilde assisteret mig med, men udj en meget slet stand, saa snart Jeg faaer betient mig af samme, skal det til all takke(!) blive Dem rigtig tilstillet. Da Jeg af de her andkomne aviser saa vel som af Høystærede Vens dissertatione Theol., af min broder tilsendt, har erfaret D. H.s optagelse udj de høyeste accademishe honores efter for-

1) Griffenfeld døde af stensmerter. Ved obduktionen af liget fremdroges en sten af 7 lods vægt, som senere opbevaredes paa kunstkammeret (A. D. Jørgensen: Peder Schumacher Griffenfeld II, 476.)

2) Dette besvares ikke da amtmanden ventes hid til Sommertid (G.s paategning).

3) Se nr. 380 ovfr.

længst dertil meriterende, saa har Jeg herved den ære at aflægge til samme min ærbødige gratulation. Min Kones slette og svage hilsen nu udj en lang tiid, som daglig bliver verre og verre gjør, at jeg nødsages til denne Sommer at reise med hende til Trundhiem, i haab hun derved skulle faae sin hilsen igien, da Jeg dertil har allerede anholdet om allernaadigst tilladelse, og skulle det være mig overmaade kiert, om Jeg kunde blive saa lykkelig at faae leiet Deres gaard i Trundhiem til beboelse om ikke meere end for en part deraf eller for en kort tiid siden Jeg seer og hører D. H. residerer paa Berg, De vil derved meget forbinde mig, foruden den særdeles fornøjelse Jeg vil derved bekomme ved at entreteneres med en saa Respectøs Ven. Min Reise skeer nok ikke herfra førend efter St. Hans dag. For behagelig underretning om det Kongl. Løftte min broder har om at erholde Character af virkelig Cancellie Raad, hvortil mig af min Broder er indberettet, at De har havdt den godhed og affection for ham at incommodere sig dermed, betakkes paa det venligste og ærbødige. Og som intet her er forefaldet, der kand amuseret det ringeste, nødsages Jeg at afbryde med at formelde min og min Kones samt lille Søns ærbødige og ydmyge Complement, henlevende stedse med største Egard etc. G. Hammer.

421. 1761 6. Marts fra Niels Steph. Bergh,¹⁾ Lændvigen. (RA.)
Høyædle etc. Hr. Biskop. For D. H.s H. Skrivelse af 8de Decembr. a. p. har jeg underdanigst at takke. — — —

P. S. Just i denne dag har jeg faaed et Slags Fisk, som gamle Fiskere kalder Sverd-fisk, hvilken ingen uden een her i Sogned tilforn har seed, som siger: at det skal betyde Krig, naar saadan fisk findes. Den fandtes halv-død oven paa Søen, og har en forunderlig Skabning, af størrelse som en maadelig Torsk; men ham i alle ting ulig baade for og bag. Jeg har aabnet den, og stoppet den ud. Ved aabningen fandtes ei allene en mægtig Lever, som smeltet strax af sig selv, og skal være særdeles god for hugne Saar; men der fandtes og en stor hoben baade Store og Smaae Ægg, som vare fulde ligesom af melk. Fisken skal vorde D. H. tilsendt, saasnart saadan leilighed kand gives, om Dem saa beha-

¹⁾ Se nr. 169 ovfr.

ger. Tilligemed skal og følge et lidet gammeldags Sverd eller Kaarde, som er funden i Jorden. Der er kun Egg paa den eene side; men bakken er ret og rart udhuggen etc.

422. 1761 7. Marts fra B. Riisbrigh, Kjøbenh. (StA.)

Høyædle etc. Velynder! For D. H.s gunstige Skrivelse som ieg for nogen Tid siden blev bæred med, takker ieg underdanigen. Saasom Linnæi Fauna suecica ikke findes for nærværende Tid i Bogladerne, har ieg gjort mig den mueligste Flid for at faae den ved Leyligeghed eller ved dem, som ieg vidste allerede havde den; men forgieves, hvilket er Aarsag til, at ieg ikke efter min underdanige Skyldighed før har kundet skrive. I D. H.s Afhandling om Hav-Hesten er efter Befaling og paa foreskrevne Maade den note om Imberen forandred. De fleste af de Skriver, som Msr. Pelt skulle sende, maae forskrives, hvorfor han bad mig sende hosfølgende Fortægnelse paa alle disse Lærdes Skriver, for at erfare, hvilke af dem D. H. behagede. Ved første Leylighed, ieg kan spørge, tager ieg mig efter Deres H.s gunstige Tilladelse den underdanige Frihed at sende Prof. Forskåls¹⁾ Skrivt i Haab om den Lykke at un[der]vises om de vanskeligste Poster deri. Jeg var noget efter ny Aar saa lykkelig at Hr. Prof. Sevel²⁾ gav mig Lassens Stipendium, uden at ieg denne Gang havde gjort nogen Ansøgning derom. Dette har jeg uden Tvivl Hr. Procantzleren at takke for, og altsaa tillige D. H., hvis gunstige recommendation ieg veed har forskaffet mig saa stor en Velynder. Med den allerstørste Taknemmelighed for saa store Velgierninger og i dybeste Ærbødighed henlever ieg etc. Deres etc. B. Riisbrigh.

423. 1761 25. Marts fra J. L. Burchard, Tronæs.³⁾ (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc. — — — Skipperen bringer og med sig efter Løfte den gamle læderte Love Bog⁴⁾ samt og et

1) Se aarsskr. 1888—90 pag. 243. Her menes hans *Dubia de principiis philosophiæ recentioris* Gött. 1756, hvis 2den udg. udkom Hafn. 1760.

2) Friederich Chr. Sevel, f. Kbhvn. 1723, 1756 prof. iuris extraord., død 1778.

3) Besvaret d. 28. April med Nordlands Jegterne. (Gunnerus' paategning).

4) Se nr. 419 ovfr.

lidet Søe-Træ, Jeg har Løfte paa et stort af samme Sort — — —
Jeg forbliver i dybeste underdanighed etc. Deres etc. J. L. Burchard.

424. 1761 28. Marts fra Stud. Joh. Berg, Kbhvn.¹⁾ (StA.)

Højædle etc. Hr. Biscop etc. Ligesaameget som det for længe siden har været min Pligt at have besvaret D. H.s højstærede Skrivelse af 24de Januarii,²⁾ for hvilken jeg underdanigst takker, ligesaa u-mueligt har det ogsaa været mig. Min Helbred har kun været maadelig i et halv Aars Tiid, og siden Nye Aar har jeg for det meeste været nødt til at holde ved Sengen. Nu bliver det, Gud skee Lov! bedre. I Gaar var det første Gang at jeg var af af mit Kammer paa 8 Uger nær. Saasnart jeg blev beæret med D. H.s Skrivelse, lod jeg strax et paalideligt Bud gaae til Hr. Secretair Henningsøn om Hr. Ole Lies Kalds-Brev. Selv var ikke Secretairen Hiemme, mens hans Frue lovede at Commissionen skulde hastig besørages. Med Monsr. Pelt taledede jeg selv. Hverken kunde han skaffe de forlangte Nummere af Aviserne, ej heller Fauna Svevica. De første viidste han ikke at faae, og den sidste troede han endnu ikke at være færdig fra Pressen. Resten vilde han skikke op med første Lejlighed. Ere de Nummere, som D. H. mangler, af et af de 3 sidstledne Aars Aviser, saa kand de Berlingske Arvinger supplere dem for 2 Skilling Stykket. Befaler D. H., saa vil jeg kiøbe dem, og, saasnart som mueligt, skikke dem op. Jeg anseer D. H.s Lyksaligheds Ønske, Opmuntring til videre Fremgang i mine Studeringer og Løfte om Fortale til min Afhandling (som allerede har været færdig, hvis ikke min Svaghed har hindret det) som det største Beviis paa D. H.s Bevaagenhed. O hvor ønsker jeg Lejlighed til at vise min Taknemmelighed! Vel forvisser Deres Ædelmodighed mig om, at den største Tak De forlanger, er at jeg vil u-afladelig følge Deres oprigtige Formaninger, det er: at jeg vil stræbe paa at giøre mig selv lykkelig, men mit erkjendtlige Hierte vil ikke dermed lade sig nøje. Det ønsker andre Lejligheder uden at finde. Een eeneste har det opsøgt, som jeg underdanigst fordrister mig til at forestille D. H. Der ere

¹⁾ Besvaret d. 2. Mai. (Gunnerus' paategning).

²⁾ Er nr. 292 ovfr.

maaskee mange Bøger D. H. behøver, hvilke hverken faaes paa Bog-Lader eller paa de faa Auctioner, som ere i Tronhiem. Her ere Bog-Auctionerne ikke saa rare, og Hr. Etats R. Stampes, Justitz R. Mølmans og iblandt, andres Commissioner gjør, at jeg besøger dem alle. Dersom D. H. Højgunstigst ville give mig en Fortegnelse paa de Bøger De maatte forlange, og tillige enten sætte Prisen hos, hvorvidt jeg maatte gaae eller ved visse Tegn tilkiendegive enten Bogen var D. H. meere eller mindre anliggende, saa skulde det være mig en glæde at udrette en saa ringe Ting for min Højgunstige Velynder. Vel tilstaaer jeg, at min Formuenhed ikke var at gjøre Udlæg for nogen stor Regning, men da jeg har Credit, saa kunde jeg, naar Bøgerne vare kiøbte, tilskrive D. H., som da nok selv udfandt Middel til at remittere mig Pengene. Om D. H. vilde tillige optegne de Bøger, som De behøvede af Bog-Laderne, saa kunde det gierne træffe sig at samme kunde være til Kiøbs paa en Auction, hvor man nødvendig maatte faae bedre Priis. Vare de ikke at faae paa denne Maade, og der i det samme gik Lejlighed herfra til Tronhjem, saa kunde jeg da i D. H.s Navn bede enten Pelt eller en anden Boghandler skikke de Bøger op, som jeg ikke kunde skaffe. Fortryd ikke paa, at jeg underdanigst har gjort dette Forslag. Jeg holder det for min Pligt at søge alle Lejligheder til at vise min Taknemmelighed. D. H. glædede mig meget, idet De ved Deres Skrivelse forvissede mig om Deres Gunst, men min glæde blev større end jeg kand beskrive, da jeg af Deres Højstærede Brev blev forvissat om, at det Lærde Selskab, hvortil D. H. forleden Aar indbød, ikke efter nogles u-grundede Domme, blev til intet, men lykkelig oprettet. Som Stifter for samme nar D. H. opreist sig en Ære-Støtte varigere end hine Ægyptiske Obeliscer. Ingen retsindig Tronhjemmer, ingen kand læse dette Selskabs Skrifter og høste den forventede Frugt deraf, uden han maae tænke paa dets Højærværdige Stifter, og ingen kand tænke paa Dem uden at give Dem en billig Tak. O u-udsigelig Lyksalige, som kand tiene og tiener sit Fædreneland paa en saa berømmelig Maade. O! at jeg ogsaa engang kunde blive saa lykkelig at vise, til hvilket Hoved-Maal jeg sigter ved mine Studeringer. Herren opholde længe D. H., som ved alle sine

gierninger ikkun søger Guds og vort Fædrene Lands Ære! I hvilket oprigtige Ønske jeg har den Lykke at leve og døe. Deres etc.

Joh. Berg.

425. 1761 30. Marts fra Niels From,¹⁾ Aure (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biscop etc.! — — — Det skullé meget fornøye mig, om ieg efter D. H.s gunstige Skrivelse kunde frembringe nogle naturalier, hvorudi D. H. kunde finde behag, og skal ieg gjøre mig all umage derfor; for nærværende tiid haver ieg ej noget at sende uden nogle Østers, hvilke ieg beder gunstigen at antages; siden ieg ej haver andet at producere, og er ieg i dybeste underdanighed etc. Deres etc.

Niels From.

426. 1761 9. April fra Chr. Weldingh, Nessebye²⁾ (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop. I anledning af D. H.s promotion til den høye Doctor-Værdighed aflægger min ærbødige og underdanige Gratulation, hvornæst som jeg ved mit Vocations-Brev forbindes til at lægge mig efter det lappiske Sprog, og desuden har givet Løfte fra mig derpaa at aflægge nogen Prøve, saa giver jeg mig den underdanige Frihed at insinuere D. H. medfølgende, hvorudi jeg har fulgt Hr. Prof. Leems grammatica, som mig er kommen meget vel tilpas, og passer accurat her til Stædet, uden hvad liden Forskjæl, Dialecten gjør, saa at, hvad faa Differencer forekommer, ere just med Fliid brugte, og bestaaer samme Specimeen af 26 Psalmer af vor Danske Psalme bog, den morgen- og Aften-Bøn, som findes bag i Hr. Pontopp. Forklaring, og de 7 Davids Poentents Psalmer i det lappiske verterede, hvilket saa vel som mig selv recommenderer, forblivende i dybeste soumission etc. Deres etc.

Christian Weldingh.

427. 1761 10. April fra Sigvart Kildal,³⁾ Kirchevaag (RA.)

Høyædle etc. Biskop. Høygunstigste Vellyndere! da der for vidst siges, at et Circulaire Brev skal være udgaaen belangende 2

¹⁾ Smlgn. nr. 70 ovfr.

²⁾ Besv. 22. Juli 1761. Er nr. 133 ovfr. Smlgn. brevene i afsnit G. nedfr.

³⁾ Se nr. 179 ovfr.

rdlrs. tilskud af hver Præst til en Guld-medallie offereret Kongen og det kongl. huus og ieg for min deel kand ej vente Same Circulaire brev fra Gilleschaal omkring Proustiet hid ud ad Waagen førend mod St. Michaelis tider har ieg, for ej at tage forsømselise dristet mig til at sende Same 2 rd. directe, ved jegt-leilighed ad Tronhiem, lige hid til Deres Biskoppelige Høyærværdighed Selv ydmygst beedende om et par ords Qvittance for bem. 2 rd. under Deres amanuensis og famuli haand — Jeg er og har været baade nu i vaar og afv. fior høst i begreb med at tilskikke høyærværdige hr. Dr. og Biskop en overmaade langhornet stor buk af hviid couleur; men har ej været i Stand til enten nu eller da at overtale nogen Skipper, styremand eller nogen anden til at modtage dend paa noget fartøi did, hvorfor ieg har maatt plat retardere, men een saa kaldet hafv-rotte afskilt fra hafvkatten med sin spidse rumpe afsente ieg med Monsr. Schiønning, der ventede sig til Trondhiem nu i første stevnen. Med een Trondhiems borger ved nafn Christen Schøu følger ellers 1 kvartr Smør, 1 Vog Klipfisk, 1 Vog flyndre, Sampt et $\frac{1}{2}$ Ankere Moltegrød til D. H.s kiøkken, det ieg ydmygst beeder ej at maatte forsmaaes. Jeg, næst at tilbeede etc. henlever etc. Deres
Sigvart Kildal.

428 1761 16. April fra Friis,¹⁾ Bodøe. (RA.)

Høiædle etc. Hr. Biscop! D. H.s Høistærede med sidste Post indtraf rigtig, skiøndt det var en Lycke at faae rigtig sine Brever med denne Post Karl og lige saa vil det vel gaae paa Retouren; Samme giør Jeg Mig herved den Ære at betacke og besvare: Den derj givne Commission til hr. Kolderup²⁾ har Jeg forrettet saa vel, at Jeg haaber D. H. vil see usum fructum deraf, det encouragerer desto meere i saa Fald, at Mand erfarer, det baade de Nordlandske Naturalia og de Trundh. Natur-kyndige kand komme i saa anseelig lystre paa sine Stæder, hvilcket bør fornøie alle op-rigtige Patrioter. — — — Deres etc.
Friis.

1) Den bekjendte titulære biskop N. Chr. Friis, se især afsnit I i det følgende.

2) Se nr. 186 ovfr.

429. 1761 19. April fra P. Dreyer, Hassel. (RA.)

Højædle etc. Hr. Biscop og Patron! Jeg har her ved Allerførste den Ære at gratulere hjerteligst, med Den Højeste-Ære-Titul in Theologia, som jeg af Aviserne, seer, at være D. H. Confereret, ved Jubelfestens Højtideligholdelse! Ellers havde jeg den Ære d. 17. April, at imodtage Deres Højst-Ærede Skrivelse, a 24. febr., næst foran, der intet indehavde Æmbedet vedkommende. Hvad mine Meditationer over Jubel-Texten angaar, da veed D. H., at den Tiid af Aaret, gives ingen anden Lejlighed, end ved Posten; Og her fra er ingen Post afgaaen, fra in medio Oct. a. p. indtil febr. Maaned a. c., ej heller her ankommen; Saa jeg haaber, det icke regnes-til min forsømmelse, at de bliver icke afsendte, føørend udi febr. Hvad Naturalia jeg kand opspørge og bringe til Veje, skal jeg gjøre al min fliid. De Penger til Medaillen, af Præsteskabet, her udi Proustiet, ere icke endnu tilfulde indkomne; Dog Sender jeg ved denne Lejlighed med min Broder-Datter den Summa 20 rdr., som er det ganske Sømmenskud efter ansatte 2 rdr. pr. persona. Jeg har, foran ydmygst udbedet mig En Gjenpart, eller Udtog af Een Kongl. Rescript, om Huus Mænd, og Saadanne, som icke have Jord, eller Gaard, at fløtte til, at Saadanne skulle være forbudet, at indtræde Ægteskab; om Saadant findes — I øvrigt vil jeg have mig kjærligst recommenderet etc. — — — Deres etc.

P. Dreyer.

430. 1761 20. April fra L. Fr. Broch, Dolmøe, Hitteren. (StA.)

Højædle etc. Biscop etc. Jeg giver Mig herved den Ære at sende til D. H. medfølgende Søefugler,¹⁾ nemlig 2 Skarver, og 2 teister, hos hvilke hver følger en Seddel, som beskriver deris art og omstændighed. Der er end 2 slags skarver, hvilke jeg skulle vel og have haft fat, dersom ej min Søn havde blevet syg. — — Hvorfore jeg maae afsende denne expresse at søge cuur og lægedom for ham. — — — Jeg tager mig herved frihed at sende 300 østers, som jeg beder ej forsmaaes. Denne trange aarets tid hindrer evnen, efter villien. Jeg meener Bogtryckeren maatte snart være færdig med mine Sager, da jeg venter efter underret-

¹⁾ Se nr. 40 ovfr.

ning om dets bekostning. Med megen Guds Naadis tilønskning etc. Deres etc. L. Fr. Broch.

431. 1761 26. April fra B. Riisbrigh, Kbhvn. (StA.)

Høyædle etc. Velynder! Jeg takker underdanigen for D. H.s gunstige Skrivelse. Det glæder mig, at D. H. bifalder mit Forsæt at reyse, hvilket dog Nogle har misbilliget. Fortægnelsen paa Bøgerne leverte ieg effter Befaling strax til Pelt. Hosfølgende halve Stang rappee er den bedste ieg har kundet faae. Prof. Forskåls¹⁾ Afhandling tager ieg mig den Frihed tillige at sende med underdanigste Begiering ved Leylighed at underrettes om D. H.s Tanker i Henseende til et og andet der forekommende. Først i Julio tænker ieg, om Gud vil, at forlade K.havn for at besøge mine Slægtninger i Fyhn og Jydland, thi i Aug. Maaned har vi i Sinde at tiltræde Reysen til Tyskland. Jeg har efter Nogles Raad i Sinde at søge hos det Theologiske Facultet Tilladelse at faae ved min Tilbagekomst de Fordeele igien, hvilke ieg nu ved Communitetet forlader, i Fald Dec. Wøldike,²⁾ som allerede har giort samme Ansøgning, skulle deri naae sit Ønske. Min underdanige Begiering er, at D. H. fremdeles vil værdige mig Sin Bevaagenhed, som i den allerdybeste Ærbødighed henlever etc. Deres etc. B. Riisbrigh.

432. 1761 30. April fra M. Sommer, Alstahaug (RA.)

Deris H. hr. Doctor Kære Biscop. Dette skrives med min Søn Hans Morten,³⁾ hvis uartighed i at aflegge sin opvartning hos Biskoppen paa Nord Reisen Jeg ydmygst afbeder. Hand faar nu self aarsage sig, saa got Hand kand. Med bemelte min Søn sendes de 22 rdr. for de 11 Præster her paa Helgeland (Missionairene undtagne) som er efter ligning Contingent til Jubel-Medaillen. Jeg har siden faaed en Gienpart fra D. H. angaaende samme materie. — — Kand jeg være saa lykkelig og blive Kære Biskop til nogen

¹⁾ Se nr. 422 ovfr.

²⁾ Jeremias Wøldike, f. i Kbhvn. 1736, deponerede 1753, 1757 alumnus paa Borchs collegium og dekanus paa klosteret. 1761 magister og reiste udenlands med det Fossiske stipendium, 1766 prof. i matematik og filosofi i Sorø, 1787 prof. i matematik i Kbhvn. Døde 1813 som statsraad.

³⁾ Se nr. 373 ovfr.

tiëniste med *curiosa* eller rariteter i Naturens rige enten af landet eller Søen, skal Jeg gjøre mig en Ære derav, og ved leilighed gjør Mig ret forlegen hos almuen dertil. — — — Deris etc.

M. Sommer.

433. 1761 4. Mai fra C. F. Hagerup, Torget, Helgeland. (RA.)

Høy-Ædle etc. Hr. Biskop etc. — — Paa de *naturalier*, som D. H. i sit sidste missive gunstigst ommælder, tvivler Jeg paa mavrere Stæder findes, end de Jeg hidtil har frekventeret; min Fliid at at eftersøge dem og fremsende de opsøgte skal ey spares; og paa Grund af D. H. ey forsmaar de almindelige, tager Jeg mig den Frihed, som et ringe Beviis paa min Begierlighed at vilde have fremsendt noget vigtigere, at sende med Mr. Sommer en udstoppet Fisk, som Jeg har overkommet ved Besøg til min Broder paa Torget¹⁾ med Prov(stens) Vidende og Villie; Fisken kaldes paa disse Græn(dser) Rong-Kiæxe. Kunde den meritere endog det ringeste Stæd paa D. H.s rare *natural-Cabinet*, skal det inderlig fornøye mig, som med største veneration etc. Deres etc.

C. F. Hagerup.

434. 1761 7. Mai fra J. L. Burchard, Tronæs. (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc.! D. H. H.s Høystærede af 23. Febr. sistleeden til Sal. Hr. Prousten, har Jeg og taget mig den Frihed ærbødigst at modtage: Deres deri gjordte Forlangende, om at jeg kunde ved Lejlighed forskaffe Dem nogle enten Søe- eller Land-*curiosa*, har jeg nok haft i Erindring, og vil gjøre mig en Ære og Fornøelse af at kunde indsende —; til Beviis herpaa, da har jeg ved min seeneste Tjeneste paa Sand Dom: 4 p. Pascha faaet Løfte paa nogle Søe producter, som jeg haaber, da jeg Fer: 3 pentecostal: atter har lovet Tjenesten at annamme: og i det øvrige har jeg gjort Aftale baade med Dem, som boer der ude ved hav-Siiderne saa ogsaa dem, som her af Meenighederne ere rejste til Fiskeværerne at forskaffe mig alt hvad de af saadant Slags kand

¹⁾ Hans H., f. 1717, paa den tid amtmand i Nordland og boende paa gaarden Torget, hvor den yngre broder C. Fr. H. var bleven opdraget. Døde 1781 som etatsraad og stiftamtmand i Kristiansand (adlet 1781 under navn af Gyldenpalm).

overkomme, Loom har jeg selv skudt og har hængende udstoppe, saa jeg haaber om ikke før end til Høsten noget af forlangte at kunde tilbringe. — — — Deres etc. J. L. Burchard.

435. 1761 9. Maj fra H. Frugaard, Talviig (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop. — — — I anledning af D. H. H.s høy-respective Skrivelse af 23. Febr.¹⁾ a: c: har ieg alt giort en begyndelse med at lade udstoppe nogle søe-fugle, dog af ordinaire og bekiendte, da forskiellen mellem Han og Hun er observeret, skal og see at samle fleere i Sommer, hvilke skal i høst blive sendt med Hans Petter Gevers til Tronhiem. Skulde ieg overkomme naturalier gjør ieg mig en ære og fornøjelse af at see D. H. H. samme efter skyldighed tilstillet. Da ieg med etc. har den ære med ald Høyagtelse etc. stedse at forblive Deres etc. H. Frugaard.

436. 1761 6. Juni fra J. Grøn, Wadsøe²⁾ (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop! Med denne leilighed tager Jeg mig den Frihed at tilsende D. H. en halv-tynde Saltet Find-Marks Taask og 2 voger Klæphfisk, som ydmygst ombedis for sin saare Ringhed ikke maatte forsmaais, ej heller ugunstig optagis, eftersom Jeg vel veed at det er saadane ting, som ieg burde undsee mig for at frembære, men Gud bedre dette Ringe stæd har ej noget at producere, som kunde være efter behag, Cocleare Kaal kand Jeg ej nu til sende Dem, siden det er saa tilig paa Aaret, at den endnu ej ér saa meget voxen, at den kand tagis.

Noget Curieus af Naturalibus har ieg endnu ej haft den lykke at overkomme, skiønt Jeg har giort mig all muelig flid derom, saavel at forhøre hos Andre som selv at lede derefter.

Om Forfløttelse burde ieg vel undsee mig saa tiit at gjøre Erindring til D. H., allerhelst da ieg har Deris gode løfte derom, Men Gud bedre! tiden begynder alt at blive temmelig besværlig og lang for mig. Det er Retnu 6 Aar siden Jeg kom til dette Embede, da Ingen af mine Formænd har tient saa lenge paa dette haarde og kostbare Stæd. — — — Jeg venter derfor en Naadig bønherørelse og I øvrigt Recomenderer Mig etc. Deris etc. J. Grøn.

¹⁾ Se nr. 156 ovfr.

²⁾ Se nr. 145 ovfr.

437. 1761 13. Juni fra T. Klevenfeldt,¹⁾ Hafniae. (StA.)

Deris høyædle høyærværdighed! Det mig med Skipper From destinerede er rigtig og i god Stand andkommen; nu omfavn jeg min høystærede herre som den værdigste og meest tjenstfærdige Ven dog i største Forlægenhed i henseende min afmagt i at vise den tilbørlige Erkientlighed; Tiden, som Lærer al Ting, kand og gifve mig den beste Anledning, da jeg visselig icke skal lade nogen leylighed gaa forbi, for at vise min oprigtige hengifvenhed, skal og icke forgiette D. h.s rette Fortieniste paa rette høye Stæder. Hvo veed? om der icke kunde gaa Mad af Æderne og Sødhed af den Stærke; Voris Keyserlige Mayestet har, proprie sic dictum, og (som det Romerske Rigis bevægelige Machine) i denne Tid intet meget andet at tænke paa end at æde og at samle paa børn og Cabinet, men imellem Os sagt, saa er hand icke af de Fedeste i henseende generosité; om hand er af de Sødeste, det maa den Ungerske Mayestet best vide.

Hvad det tilsendte angaaer (hvorfor endnu million Gange tackis) saa vare Fuglene temmelig hart indpackede, saa de vare nær ved at tage Skade, som de pene Fruentimmer af for stræng og stift Snør-lif. Nafnene ere med Deris Sedler rigtig conserverede. Den Coraloides er et meget vacker Stycke og merkelig for den røde Farve, da jeg ellers vidste en do. Bergens Planta marina, meget større og med et slags store blomster Knoppe udziret men guul, og kunde jeg gjerne faae den til Eye, om ikke visse Omstændigheder forhindrede, endskiønt maaskee kuns til en Tid; Den Tessinianske²⁾ er vel den prægtigste som nogen Tid er seet om ellers er den samme som blef afsendt herfra; dog troer jeg, at den, jeg mener, kom til Svenske Dronningens Cabinet og forestillede et meget grenefuldt Træe af imod 3 Alens høyde, deslige endnu aldrig i Norden er seet. En Corall-Samling i et Stycke har jeg faaet til Samlingen fra Bergen, som er af nogle Lispunds Vægt og er vel et af de rareste Stycker fra Norden, som i Noget Cabinet kand visis allerhelst det fremviser adskillige curiosa, som Vore Natur-

¹⁾ Se nr. 237 (med svarbrev 461 nedfr.) og 416 ovfr.

²⁾ I den svenske statsmand C. G. Tessins naturaliesamling, der beskrevs af Linné 1753 i Museum Tessinianum.

kyndige høyst admirere; jeg har og et gulagtig Coraloides, hvorudi 2de Capita Medusæ ere indslængede, og piecen i sig selv er baade stor og greenfuld. Recommanderer fremdelis i henseende flere større haf-gevexter, de største de beste; ynskeligt om de og alt andet maatte ansættis til en viss Priis, da Erkientligheden end desuden var ofver al Priis at udfinde. Den Bernhardus Eremita var og meget behagelig; jeg har haft en liden forhen fra Bergen, og af det tilsendte Snegel-huus gjør jeg mig haab om flere Norske coquiller. Er curieux at vide om det medfuldte Cornu 'Ammonis virkelig er Norsk og hvor er funden; i Schweitzerland veed jeg vel at det slags er at finde. Prøfverne af berg-Cristal ere skionne, Gid hver Stycke hafde væyet et Lispund. Forekommer deslige fra flere Stæder, maatte de icke forgiættis; Fra Hagstenen i Tromsø Fogderie er nylig indsendt til Kammeret en stor Mængde af deslige Cristall, hvoraf et Støcke veyer ofver 24 $\overline{\text{t}}$ og større Støcker belofvis.

Af den saakaldede berg-Draabe fra Grøtten ynskede jeg mig inderlig en stor Druse med mangfoldige saa klare berg-Draaber. Gid mand og hafde en heel Ost af det nedsendte grønne Marmor-sorts-Stycke, den var vist rarere end Præste Ost, skiondt mindre fordøyelig. Det sorte Stycke som ligner Agat, er nok en Lava Islandica; Tiden gifver vel ynskelig lycke til at finde saavel rette og couleurede Agater som andre rare om icke ædle Stene og petrefacta. Blif allene icke trætt, Dyrebare Ven! ved saa megen uleylighed for Andris skyld og lad det (sic Vos non Vobis —) icke afskræcke. Fornemmelig ynskede jeg at bønder og andre opmuntredis ved at udlofve præmier, da dog Ingen bør arbeyde forgiævis, og Vognen umelig kand gaa, uden den vel smøris — jeg skal honorere, hvad D. h. behager at trække paa mig; jeg er viss paa, at en liden douceur hist og her skal gjøre mange opmærksomme og tjenstfærdige; og, da jeg er paa saa gode Veye under saa tapper Anførsel, saa vilde jeg og gjerne være saa lykkelig, som jeg haaber at Vedkommende skal blifve Erkientlige. Hr. Svecus¹⁾ har begyndt med at vilde laane smaa summer, men nu tager til tacke med en liden Skiænk. Gud veed, hvor det til sidst vil gaa ham, om hand icke i Tiden anbyder sine stærke arme til Krigs Tieniste.

1) Hermed menes vistnok Linné.

Gid jeg hafde huus og husholdning, saa skulde begge Dele staa aaben og tilfællis for Mr. Charisius,¹⁾ imidlertid vilde hand ved Andkomsten frit adressere sig til mig, da Vi ville ofverlægge Alting paa beste maade og see til at convenere. Deris befalinger ere mig hellige og dyrebare! A propos! skulde ey være at faa noget af gammel norsk Armature — Mig feyler Hielm, brynne, Pantzer og belte. Visse smuckte Ting har jeg allerede som ey nefnis formedelst den kiære interesse, sigtende dertil, heller at faa for meget en for lidet — — — Med u-afladelig høyagtelse henleffer D. h.s forpligtede tiener
T. Klevenfeldt.

Tilskrevet af Klevenf. i margen efter omtalen af fuglene: Min henseende ang. Ofversættelsen ofver Lom-artede Fuglenis beskrivelse paa Latin var at sende samme til Wien, naar mand tillige hafde de Fugle in Natura, som derudi bemældis, at sende En Ofversættelse paa Tydsk kunde vel og giøre det samme, men jeg kien-der Min høyærværdigheds Force i det Latinske Sprog.

438. 1761 19. Jun. fra A. Meyer, Molde²⁾ (StA.)

Høy-Ædle etc. Hr. Biscop! Jeg har efter skyldighed giordt Mig ald muelig fliid i medfølgende kurv at nedlægge De efterladte fugle, Coral, etc. Hr. By-Fogd Jalles har været Miin Medhielper paa det at det skulle blive Destobedre, ieg vilde nu kuns ønske hvad som er i kurven saavel som og De Medfølgende Fiske maatte vel og til Biscopens fornøyelse blive leverede, Det efterladte Søegevext var ikke mueligens i saadan hast at faa een Casse forfærdiget til, maa altsaa blive tilbage intil første Leylighed, da det baade Sikkert og saa vidt Mig Mueligt er paa beste maade skal blive tilsendt, I øvrigt aflegger ieg Min underdanige taksigelse for D. H.s Kierlige og Gunstige Besøg, og med ald Soubmission forbliver etc. Hr. Biscops etc.
A. Meyer.

P. S. Da ieg Syntes given Leylighed til at faae disse varlige ting bort, var saa god, og ieg ingen Casse kunde faae, tog ieg Saug, hammer, og Søm i haand, forfærdigede Cassen Selv, hvorfor

¹⁾ Student Ferdinand August Ch., broder af Gunnerus' svoger, kammerraad Emanuel Junge Ch., havde været Gunnerus' famulus et par aar (se afsnit H).

²⁾ Besvaret d. 15. Julii h. a. (G.s paategning). Se nr. 111 ofvr.

dend og er saa vacker, lagde det der ned, det kommer nu derpaa and om det kommer vel frem, ieg har brugt ald muelig omsorg og fliid.

439. 1761 14. Juli fra H. Friis,¹⁾ Agerøe²⁾ (St.A.)

Høyædle etc. Hr. Biscop etc. For Høygunstigste Hr. Biscops Sære naadige nærværelse aflægger Ieg herved underdanigste Taksigelse, ønsker, Vi snart maatte nyde dend store lykke og glæde, at See D. H. H. igien her hos os. I følge D. H. Hs gunstigste ordres Sendis herved Series Pastorum Agerøensium. Da vor fattige Rumsdalen ikke tilveje bringer nogen vahre, som Ieg kunde præsentere D. H., tager Ieg mig dend frihed at tilsende een liden prøve af vor Rumsdalske Flynder og Lange Bug, hvoraf I vog af begge Sorter følger, Skulle de finde D. H.s behag (da de har ord for at være de beste i heele Norge, Som her i Rumsdalen og Syndmøer fangis) udbeder Ieg mig dend grace, at Ieg herefter maa forsyne D. H.s Kiøkken dermed. Ieg skall med største flid efterleve mit løfte at tilvejebringe i fremtiden adskillige Naturalia; Ieg haaber at dend gode hr. Strøm paa Syndmøer skal dertil vorde behielpelig. — — — Till Slutning recommenderer Ieg og mig Selv etc. og Forbliver med største Submission Hr. Biscops etc.

Hans Friis.

440. 1761 25. Juli fra P. K. Hind, Hemnæs (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biscop etc. Deres høyst medbærede af 3. April sidstleden har ieg havt den ære at imodtage, takker i underdanighed derfor, samt for det der udi givne gode Svar paa mine Forspørgseler. — — — Med min datter sc. den ældste, som nu rejser til Tronhiem, tilsendes den meget uanseelige og forrustede Sabel,³⁾ samt en udstoppet Steen-Ugle, som i næste Vinter nær havde bortfløyet med mit beste Ræv-Jern. Hvad naturalia ieg

1) Hans Friis, f. 1716, dimitteret fra Trondhjems skole 1737, teol. eksam 1740, 1741 famulus hos biskop Eiler Hagerup, 1742 kapellan pro loco til Akere, 1755 sogneprest sammesteds. Døde 1762.

2) Besvaret d. 31. Julii 1761 (G.s paategning).

3) Se nr. 417 ovfr.

kan bringe til veje skal gjerne være til Tieneste. Med megen Guds Naades og Velsignelses ynske etc. — — — Deres etc.

Peder K Hind.

441. 1761 d. 30. Juli fra J. L. Bull, Kristiansund¹⁾ (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc. For saa megen udviist godhed og yndest ved seeniste nærværelse takker jeg underdanigst, ynsker, at dette maae forefinde D. h. i behageligste velgaaende, ligesom jeg har glæded mig over for længst at have hørt M.hr. Biskops lykkelige hjemkomst. Herved taer jeg mig den frihed at sende 5 Buteljer Stikelsbær, kaagte i Buteljerne tørre, hvilke vel tilpropede skal forhaabentlig holde sig, saa længe mand behøver, ellers er det en sending, som jeg virkelig har skam av, hvis ikke D. h. tyder den til det bedste: det er desuden nogle Sukker-tyve. Ørnen og Alken sendte jeg med Jægt Skipper Hans Povelson, som forsikrede at skaffe dem vel fræm. Hegren skal erindres. Næst min og mines ringe Compliment avlagt etc. Deris etc. J. Lemvig Bull.

442. 1761 5. Aug. fra H. Frugaard, Talvig.²⁾ (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biscop! D. H. H.s Høy respective Skrivelse af 25. May a. h. har ieg haft den ære at modtage. — — — En liden Haakiering tilligemed nogle udstoppede fugle skal blive sendt med Hans Petter Gievers. Da ieg med ald Soumission har den ære at forblive etc. — — — Deres etc. H. Frugaard.

443. 1761 10. Aug. fra A. Jersin,³⁾ Wærøen.⁴⁾ (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biscop etc. — — — Hermed sendes D. H. een kort notitie paa Røst Wærøens⁵⁾ Beskaffenhed, hvilket sendes alleene til een Prøve med Forespørgsel om D. H. behagede det saaledes, da det ved D. H.s nærmere ordre skal blive fuldstændigere.

Mosche-Strømmens⁶⁾ Beskaffenhed har jeg endnu ikke kun-

1) Besvaret den 3die Septembris 1761. (G.s paategning.)

2) Besvaret d. 26de octobris 1761 (G.s paategning). Er nr. 158 ovfr.

3) Albert Jersin, f. 1726 i Sogn, dimitteret fra Bergens skole 1748, exam. theol. 1753, 1757 sogneprest til Værø, 1766 til Stegen, 1771 til Alten — Talvig og provst i provstiet, 1779 til Harham paa Søndmøre. Døde 1783.

4) Besvaret d. 22. Decembris 1761. (G.s paategning.)

5) Beskrivelsen over Røst og Værø er ei vedlagt.

6) Smlgn. nr. 343 ovfr.

det faae een saa grundig underretning om, som ieg gjerne ønsked, uagtet baade jeg og andre har i denne Sommer adskillige Gange ligget ude paa Holmerne i dend. Men med første skal ieg tilsende D. H. ved Provsten al dend underretning som ieg kand med Sandhed give om dend. Deres etc. — — — A. Jersin.

444. 1761 15. Aug. fra N. St. Bergh, Lændvigen.¹⁾ (RA.)

Højædle etc. Hr. Biskop! Jeg har Dem underdanigst at takke for D. H.s Højgunstige Skrivelse, af 27de Maji næstleden. De ringe Curiosa sc. Sverd-Fisken med sit rustet Sverd, indlagt i en Casse, Afsendes nu skyldigst med Throndhjems Borgeren Monsr. Hans Eliæsøn Hoff til sikker Befordring. Ved samme Leilighed har jeg og understaaet mig til at indlevere min Contingent til Jubel-Medaillen sc. 2 Rixdal. da Ingen her før har vildet imodtage den, efter Sal. Provstens Kildals Frafald. — — —

Jeg har i disse dage hørt en megen rar ting at være funden paa Søen, i Bøe Meenighed i Westeraalen, sc. en Botellie med skæll saa begroed, at de saa kaldede Stok Ænder er begyndt at avles derpaa. Curiosum er nu i Præsten Hr. Peter Angels²⁾ hænder. Jeg meener: at Manden skulde vel offerere den til vor Elskelig Hr. Biskop. Jeg ønsker her maatte indfalde noget deslige paa disse Grændser, skal det ikke mangle paa Villie at fremsende det. Hvornæst jeg etc. — — — Deres etc. N. St. Bergh.

445. 1761 21. Aug. fra J. C. Richelieu,³⁾ Eidet, Romsdalen. (StA.)

Hochedler etc. Herr Bischoff. — — — Dero verlangen Schuldigen Gehorsahm zu leisten, habe die Ehre hiebey den versprochenen Prospect von Tielle Field überreichen zu laszen, dasz selbiges nicht so zierlich ausgearbeitet ist bitte zu pardoniren, den erstens, ist mir man⁴⁾ mitgegeben mir brüsqument als Soldat zu Demonstriren vors andere sind mir die Requicita beraubt die ich zur auszarbeitung

¹⁾ Besvaret d. 26de octobris 1761 (G.s paategning). Er nr. 169 ovfr. Smlgn. nr. 421 ovfr.

²⁾ Se nr. 162 ovfr.

³⁾ Beantvortet d. 9de octobris 1761 (G.s paategning.) Er nr. 104 ovfr.

⁴⁾ Staar saa, men maa være feilskrift. Skal maaske være nieman.

benöhtiget bin; Solte im übrigen was vorfallen wordurch ich die Ehre haben künfte Dero Hochwürden auffwarten zu können werde ich mir beständig ein Vergnügen darausz machen, wie auch mir stedts beflaisigen werde mir Dero Grace jo länger jo würdiger zu machen, in welcher ich mir Gehorsahmst will empfohlen haben und mit gröster hochachtung die Ehre habe Lebenslang zu seyn etc. Dero etc.

J. C. Richelieu.

446. 1761 25. Aug. fra E. Rosted, Tranøe.¹⁾ (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biscop! For D. H.s Allerhøystærede har Jeg herved den ære underdanigst at tacke, derhos ydmygst bedende min Dristighed om Tronæs Kalds Ansøgning ey ugunstig vorder anseed. — — — Efter D. H.s Allerhøystærede anmodning om adskillige slags Fuglers etc. samling, har Jeg vel faaed nogle faae, som og det tilforn ommelte Søe-træ, men Jeg synes ey denne gang, siden det er kun en 6 stkr. Fugle, Jeg i Aar har kommet til at skyde, det lidet er umagen Værd at sende, førend Jeg kunde bekomme større samling. Ellers giver Jeg mig den frihed, som Jeg ydmygst beder ey motte vorde ugunstig anseet, at fremsende med Tronh. Borgeren Hans Eliæsen Hoff, fra min Kone et qtr. Smør, og $\frac{1}{2}$ ancker Multe-Grød, hvilcket D. H. som en ringe kien-delse paa Deres høyst store Bevogenhed ey motte, siden det er saa lidet, forsmaaee, hafde Leiligheden været, skulde mere af skyldighed været sendt. I øfrigt har Jeg den ære med dybeste Submis at henleve etc. Deres etc.

E. Rosted.

P. S. De 2 rdlr. som til Jubel Medaillen er anmodet om, er Jeg med alle andre reede at svare, til hvilcke at levere Hans Eliæsen Hoff har faaed ordre, naar skulle forlanges. Det hafde været at ønske mand kunde for Curiositet nydt een deraf.

447. 1761 26. August fra T. E. Sylow, Wadsøe.²⁾ (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop! — — — Jeg har med megen Undseelse imodtaget de af d. H. mig tilsente Bøger,³⁾ hvorfor jeg af-

¹⁾ Besvaret d. 26. Octobris 1761 (G.s paategning). Er nr. 176 ovfr.

²⁾ Besvaret den 20. April 1762. (G.s paategning). Er nr. 143 ovfr.

³⁾ Se nr. 142 ovfr.

legger min allerærbødigste Taksigelse, og vare de mig ret til en Lindring i min Svaghed, da jeg tillige forsikrede mig om d. H.s gode Bevaagenhed, der endog vilde agte mig værdig baade saa gode som grundige Bøgers Foræring, som og at min Person var i Erindring. De af d. H. forlangede Fugler etc. skal jeg gjøre min største Flid at anskaffe, samt indsamle hvad som kand findes værdig d. H.s gode Skiøn. — — — Næst min underdanige Compliment til d. H. henlever jeg etc. Deres etc. T. E. Sylow.

448. 1761 27. Aug. fra J. Irgens, Tromsø¹⁾. (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop! D. H.s Høystærede skrivelse af 22de Juli²⁾ er mig rigtig indløbet tilligemed de 2de derudi indlagde allernaadigste Kongl. anordninger, hvilke allerede ere tilstillede Præsteskabet — — — Det skulde have været mig en sær fornøjelse, ifald ieg hafde været istand til at forskaffe d. H. nogle Rare fugle og fiske, men hvor meget ieg har brugt min flid, har dog alt været forgieves undtagen disse faa, som dog ikke ere Rare, sc. en skaarve-unge, 1 Kiel, 1 top And, Hand af slaget, 1 Riis Aarre, 1 saa kaldet Rongn kiegs, hvis beskaffenhed er at sue sig sterkt fast ved steenene paa havets bond, saa og ved træe bord, naar den der paa legges, og det med den lille finne, som den har mellem begge sine finner. Saa sendes og en del Eg for at viise de adskillige Coleurer og tegninger, der kand gives af en og den samme fugel sc. Langvie, sc: det er at merke, at den fremkommer ikke med meere end et, hvilket den varmer til at udlegge. — — — I det øfrige udbeder ieg mig d. H.s sædvanlige Bevaagenhed etc. Deres etc. J. Irgens.

P. S. Med Mr. Gæver tager ieg mig den frihed at tilsende d. H. 1 Anker Multegrød 1 qv. saltet qveite og 1 w. klipfisk, gjerne hafde ieg ønsket at dette land skulde have frembragt anden nyttigere yahre da det skulde have været min største skyldighed at opvarte d. H. dermed. Men da intet saadant gives, saa beder ieg at dette maatte uden fortrydelse modtages, da ieg ønsker det med sundhed maatte spises.

¹⁾ Besvaret d. 26de octobris 1761. (G.s paategning).

²⁾ Er nr. 165 ovfr.

449. 1761 28. Aug. fra J. L. Burchard, Tronæs.¹⁾ (RA.)
 Høyædle etc. Hr. Biskop etc. Med Tronhjems Borgeren
 Monsr. Nicolai Normand giver jeg mig herved den ære at tilsende
 11 rdlr. 4 ort 5 skill. — — — Med bemelte Borger tager jeg
 mig ogsaa den Frihed at tilsende 1 Lom, 1 hømre, 1 Stok-and,
 1 forvoxen Fesompe paa Norsk kaldet, eller rettere en Marolk,
 item en liden Skatte og 1 hav katte. Jeg vilde ønske samme
 var behagelig, skulde det være mig ikke heller liden Fornøyelse.
 Til sist vilde jeg ydmygst til D. H. H.s Høye Gunst og Bevaa-
 genhed have mig anbefalet etc. Deres J. L. Burchard.

450. 1761 3. Septb. fra L. F. Broch, Dolmøe.²⁾ (StA.)

P. S. Jeg har læst af Aviserne, at Blairs forklaring over Christi
 Bierg Prædiken, er fra pressen færdig til udleverelse imod Prænu-
 merations Seddelens anviisning — thj veed jeg nu icke, enten jeg
 skal tage mig frihed, at sende den prænúmerat. Seddel jeg har
 faaet, til D. H. hos Dem at imodtage Bogen, eller til Kiøbenhavn
 hvor det bliver mig vanskeligt, saavel at faae den indhændiget, som
 efterskuddet did bragt. Kunde den ved D. H.s eller Famuli gode
 foranstaltning til Dem opsendis, hvor jeg efterskudet med bekost-
 kostning kunde betale, skeede mig en tieniste — da jeg og udbad
 mig at viide, hvormeget der bliver i efterskud, og paagaende be-
 kostning at betale. Det samme ville jeg og udbede mig, angaaende
 Hees forklaring over Passionen. Paa hvis 2den Tome jeg hos
 D. H. har bekommet prænúmerations Seddel. Og D. H. har givet
 mig sit gode Løfte at forskaffe mig den første Tome, hvilcken jeg
 icke har prænúmereret paa — Herpaa udbeder jeg mig lidet gien-
 svar til min efterrettlighed samt at min frihed herved at incom-
 modere D. H. maatte pardoneres.

451. 1761 23. Septbr. fra J. Arøe, Rosvold, Smølen.³⁾ (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop! Jeg giver mig her ved den ære,
 med 3de af mine Sognemænd — — underdanigst at fremsende

¹⁾ Besvaret d. 26de octobris 1761. (G.s paategning).

²⁾ Besvaret d. 15de september 1761. (G.s paategning). Er nr. 41 ovfr.

³⁾ Besvaret d. 1ste october 1761. (G.s paategning). Er nr. 76 ovfr.

med Indsluttede Memorial de forhen omskrevne Penge for dette Stæds Kirker og Skoler — — udj Een Koffert. — — — Gud bevare nu Mændene paa Deres Reyse, og føre dem vel frem baade for overfaldendes uvæjr og overfald af onde Mennisker! Nøglen til Kofferten har mændene under forsejling, og oven i samme ligger en liden Søe-væxt, som er bekommet for 14 dage siden af søen, altsaa friskere end den forrige; i førstningen var den rød, men nu hvidere og hvidere. — — Til et lidet taknemmeligheds Tegn, tager ieg mig nu den frihed at sende en tønde østers, vilde ønske maatte være til behag. — — — Deres etc. J. Arøe.

452. 1761 29. Septbr. fra Chr. G. Seydlitz,¹⁾ Copenhagen. (StA.)

Hochedler Hochehrwürdiger Hr. Bischoff! Ew: Hochw: werden nicht ungütig nehmen, dasz ich mir die Freiheit nehme Sie mit diesen geringen Zeilen zu incommodiren. Deroselben Wohlthaten, die Sie mir, da Sie in Copenhagen waren, erzeiget, sind so viel und so grosz, dasz ich derselben, so lange ich lebe, unverrückt, eingedenk seyn werde. Sie besizen eine grosze Menschen-Liebe, und ich bin so glücklich, dasz ich zu der Zahl derjenigen Personen gehöre, die dieselbe im reichen Masz erfahren. Ich habe Ew: Hochw: freündlichen Unterricht zu meinem groszen Nutzen genoszen, Sie haben auch, was meine äuszere Umstände betraff, in ansehung derselben grosze Proben von Dero Gewogenheit sehen laszen. Gott vergelte Ew: Hochw: Dero an mir erwiesene Güte, in überschwenglich groszen Maasse, und lasze es Ihnen nimmer an irgend einem Guten fehlen. Dis ist und bleibet stets mein Wunsch, wie auch: dasz sich eine Gelegenheit äuszern mögte, da ich meine Erkenntlichkeit an den Tag legen könnte. Ich habe in diesen Sommer eine Abhandlung de gradibus peccatorum geschrieben, weil ich nun in derselben das meiste Dero gütigen Unterricht, insbesondere in Jure Nat: zu danken habe, so habe ich es billig, ja für meine Pflicht gehalten, meine Disputation, wovon ich Ihnen ein Exemplar sende, Denenselben zu dediciren. Ich bitte deroselben unterthänigst, dasz Ew: Hochw: diese meine Dreistigkeit gütig aufnehmen, und es ansehen wollen als ein zeichen meines Pflichtmässigen Andenkens.

¹⁾ Se nr. 344 ovfr.

an die von Ihnen empfangene Wohlthaten. Ich überlasze es Dero gelehrten Censur, wie die Materie ist abgehandlet worden, so Ew: Hochw: ein gutes Uhrtheil von meiner Arbeit fällen werden, werde ich daraus ein inniges Vergnügen schöpfen. Wenn Ew: Hochw: in hohen Wohlseyn sich befinden, soll es mir von Herzen lieb seyn. Mein Bruder hat mich gebeten, seinen unterthänigen Respect an Ew: Hochw: zu versichern. Es hat dem Allerhöchsten gefallen d. 26. Aug. uns durch den Tod unsrer zärtlich geliebten Mutter in eine tieffe Bestrübniss zu sezen, an welcher Sie, als unser wahrer Gönner, gewisz theil nehmen werden. Ich bin bange, dasz ich Dero Gedult durch mein schlechtes schreiben ermüde, deswegen schliesze ich, ehe ich aber schliesze, bitte mir Dero fernere Gewogenheit unterthänigst aus, dasz Sie, wie Sie mich unverdienter Weise derselben theilhaftig gemacht, auch in derselben erhalten wollen. Ich indeszen will zu Gott um Dero beständiges Wohlseyn stets flehen, und halte es mit gebührender Hochachtung für ein Glück mich schreiben zu können Ew: Hochwürden unterthäniger Diener

Christian Gotthold Seydlitz.

453. 1761 2. Oktbr. fra C. Kempe,¹⁾ Laskestad.²⁾ (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biscop etc.! Jeg har den Ære at aflægge herved min saa underdanige som allerskyldigste Tacksigelse for D. H.s store og uforskyldte Bevaagenhed for mig, især ved min Forfløttelse her hid til Stegens Kald. Stædet finder jeg behageligt, men, Gud bædre! Ungdom og Almue i en høyst beklagelig Tilstand! — Nogle smaa ting ex naturæ curiosis havde jeg til D. H.s Tieneste, men traff Jagten for sildig at faae dem afsendt. De skal ligge paa rede Hænder, i Fald jeg har den Ære at see D. H. her til Sommeren, eller før skulde findes nogen beqvem Leylighed. — Herren velsigne og unde os længe saa redelig og from Mand til Biscop for os, da jeg stædse vil agte det for mig en høy Ære at kaldes og vise mig etc. Deres etc.

C. Kempe.

¹⁾ Cornelius Kempe, broder af Eiler Hagerup K., dimitteret fra T.hjems skole 1739, 1747 pers. kapell. og missionær til Bodø, 1754 sogneprest til Flakstad og $\frac{5}{9}$ 1760 til Stegen. Maatte tage afsked ca. 1765 paa grund af uordentlighed. Døde 1787 ell. 1788.

²⁾ Besvaret d. 22de December 1761 (G.s paategning).

454. 1767 12. Oktbr. fra Niels From, Oure.¹⁾ (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biscop etc. Jeg beder underdanigst D. H. tager det ej ugunstigt an, at ieg saa lang tiid er udebleven med min underdanigste Taksigelse for D. H.s høye Gunst og Bevaagenhed mod mig, baade i at sende mig sin Recommendation, saavel som og at tilskicke mig Collatzen til Klockerens Søn; men Aarsagen har været, at ieg haver ej, som ieg gierne ønskede, ladet min Taknemmelighed see i gierningen; og i hvormeget ieg har tragtet derefter, er det dog ej kunde bleven tilvejebragt saaledes, som ønskedes at det skulle have været, og vil ieg underdanigst bede D. H. tager det an i Naade at ieg sender hermed en liden røget Lax og nogle faa Østers; saa tager ieg mig og den frihed at sende nogle fugle, hvoriblant er en graa Krage, om D. H. maatte finde Behag i dem. — — — Jeg er etc. Hr. Biscops etc. Niels From.

455. 1761 20. Oktbr. fra L. H. Sodeman,²⁾ Østeraad. (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop! Det gjør mig meget ondt, at jeg ikke efter Løfte og underdanig Skyldighed kand i denne Høst have den Fornøjelse at tilsende de Træer, som D. H. gunstigst behagede at overdrage mig i commission, da jeg havde den Ære at gjøre min underdanigste Opvartning: Samme Dag jeg kom til Østeraad fik jeg Løfter paa nogle Træer, og tillige haabede at faae beqvem Lejlighed med Hr. Commerce Raadens Baad til Tronhiem; men siden den Tiid har der stedse blæst Landvind, og av den Aarsag er den bleven her forliggende indtil denne Tiid; nu har Frostet saaledes taget overhaand, at det bliver umueligt at faae dennem optagne av Jorden uden Skade. Til Foraaret haaber jeg det kunde bedre lade sig gjøre, da jeg skal anvende ald muelig Flid paa at see dem vel befordret. Nest at bede mig recommanderet etc. Gunstige Hr. Biskops etc. Laurentius Holst Sodemann.

¹⁾ Besvaret d. 21de octobris 1761. (G.s paategning). Er nr. 72 ovfr.

²⁾ Se nr. 50—51 ovfr.

456. 1761 30. Oktbr. fra L. Brønlund,¹⁾ Stadsbygden.²⁾ (St.A.)
 Høyædle etc. Hr. Biskop etc. — — — Ligesaa gir jeg mig herved ydmygst den frihed at tilsende til en prøve nogle Egern, som jeg i Efterhøsten har samlet af mine Eege Træer og formoder, de skulde slaae an, ifald D. H. enten behager at sætte dem i en Urte Potte eller andet Kar intil Foraaret eller og at oppebie Foraaret og da med eet plante dem paa behørigte Sted i Jorden. Min Sal. Formand Hr. Stub³⁾ skal paa den maade, ved at forskrive Egern fra Dannemark være kommet til de Eege-Træer her i Haven og Krigs Raad Roggert,⁴⁾ som for kort tiid gav mig et Besøg, meente sikkert, det gik an, og til den ende fik nogle faae Egern at gjøre forsøg med. Den spidse ende af Nødden anseer jeg ellers best at sette ned ad, siden den ved Vexten paa Træet vender ned, da derimod den breede ende vender op og hænger fast i den saa kaldte Krone af Nødden; i øvrigt Pardonerer D. H., at jeg med saa ringe en Ting understaaer mig at fremkomme, da jeg vil gjøre mig en Ære og Fornøjelse af at kunde tilbringe noget bedre og behageligere som den, der med al Soumission og Høiyagtelse henlever etc. Gunstigste Patrons etc. L. Brønlund.

457. 1761 30. Oktbr. fra Ole Lie,⁵⁾ Øyen, Støren.⁶⁾ (St.A.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc. For D. H.s Complisance og Godhed mod mig og min Kone,⁷⁾ saavel i vort brøllop som ellers i andre Maader takker jeg herved skyldigst og ønsker derfor ved Leilighed at kunde viise nogen Erkientlighed. — — — Hermed sendes 1 Hare, 1 Røy, 7 Jærper og 3 Rypper, som ere skutte i denne uge, altsaa friske og gode, det er lidet til Taknemmelighed for D. H.s Godhed mod mig, men en anden gang skal det blive bedre, I øvrigt

1) Lorents Brønlund, f. 1723, 1755 resid. kapell. til Fredensborg slot og Asminderød menighed i Danmark, 1759 sogneprest til Stadsbygden, hvor han døde 1766.

2) Besvaret d. 18de Januarii 1762. (G.s paategning.)

3) Michael Stub, f. 1683, 1720—58 sogneprest til Stadsbygden

4) Se nr. 126 ovfr.

5) Se nr. 22 ovfr.

6) Besvaret d. 21. November 1761. (G.s paategning.)

7) Helene Sønderborg, Gunnerus' søskendebarn, se nr. 23 ovfr.

forbliver jeg næst al Velstands Tilynskning for D. H. og fornemme familie med soumission D. H.s etc. Ole Lie.

458. 1761 14. Novbr. fra Joh. Berg, Kjøbh. (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc. Jeg haaber ganske vist, at D. H. har for længe siden med Skipper Willer bekommet Mr. Hagens Skrivelse og hosfølgende $\frac{1}{4}$ tpund Tobak, en Pakke Bøger og en Grønlandsk Kajak. Fortryd ikke paa, Højgunstigste Velynder! at jeg hværken ved den Lejlighed eller før endnu har kundet give mig den Ære at besvare Deres Bevaagne Skrivelse af den 2den Maji. En uhældig Inflammations Feber betog mig ej alleene baade Sinds og Legems Kræfter, men endog den Lykke at takke D. H. underdanigst for Deres Brev og andre store Beviis paa Deres høje Bevaagenhed. Mod alles Tanker er jeg nu, Herren skee Tak! ganske restitueret, og ønsker derfor, at D. H. herefter ville give mig Lejlighed til at vise nogen Prøve paa min Taknemmelighed. Af de med ommeldte Skipper opsendte Aviser manglede nogle Numere. Jeg beder D. H. underdanigst, De ikke regner mig det til Onde. Første Gang jeg taledede med Sr. Berling, lovede han mig alle de Numere D. H. forlangede, men siden, da jeg skulle afhente dem, fik jeg kun nogle af de lærde Tidender. Han havde derfor Skyld i at jeg skrev ¹⁾ saa dristig: Berlings Arvinger kunde skaffe dem alle, og min Sygdom hindrede mig at faa dem hos andre. Nu erindrer jeg ikke, hvilke manglede. Vil D. H. bæare mig med en Underretning derom, saa er det mig ikke saa vanskeligt at skaffe dem til Veje. Aaren til Kajaken fulgte ej eller med. Jeg blues snart ved at tænke paa al den Uorden min Sygdom kom af Stæd. Hvis den ikke læt kunde gøres efter den, som Hr. Biskop Egede i sin Grønlands Natural-Historie paa Kaaberstykket ved pag. 63 har aftægnet, ville jeg have sendt den op. Den tilbageliggende er ellers 7 Tommer lang. Ved Mr. Dons har jeg sendt til Hr. Svaboe en Deel Exemplarer af Capitain Wangensteens Kart over Norge. Blandt disse er der et som Capitainen allerydmygst fordrister sig til at fremsende til D. H. med Begiering, at, om hans Arbejde finder Deres høje Biefald, D.

¹⁾ Se brevet fra ham ovfr., nr. 424.

H. da ville recommendere det til Deres Præsteskab. Han ville selv have gjort sig den Ære at skrive Dem til, men hans mange Forretninger betog ham den Fornøjelse. En Deel Fejl har han allerede selv funden i sit Kart, men han haaber, at de specielle Karter, af hvilke han allerede har begyndt at arbejde paa Aggershus Stifts, skal blive paalideligere. Thronthiems Stift, klager han over, er ham mindst bekiendt. Biskop Harboe og Doct. Hauber¹⁾ har derfor forstrækket ham med tægnede Karter over Nordland og Finmarken, og han haaber, at dersom D. H. har noget, som kan tjene til Norges Geographies Oplysning, De da efter Deres sædvanlige Ædelmodighed gierne understøtter ham dermed. Fra mig har han faaet Jonæ Rami Aftægning af Romsdals Fogderie og Hr. Strøms over Sundmør. I forrige Uge døde studiosus Ole Christopher Meldahl, som et Aar havde nydt Børge Nielsens Stipendium.²⁾ Justice-Raad Anchersen³⁾ gjorde vel Udlegg til hans Begravelse, men da hans ringe Efterladenskaber neppe vil strække til hans Gields og Begravelses Afbetaling, saa bad Justice Raaden mig paa det flittigste hilse D. H., og spørge om det ikke var muligt, at han kunde nyde den Andeel, han ellers, om han havde levet, skulle nydt for dette Aar. Efter Justice Raadens Befatning var jeg hos Profess. Rosenstand,⁴⁾ som er Ephorus for et Stipendium han nød, men han svarede han kunde ikke lade ham faa meere end hvad hans Andeel beløb sig til fra terminen af til hans Døds Dag den 4de hujus. Hans Gield beløber sig omtrent til 13 à 14 Rdr., Begravelsen indberegnet. Jeg udbeder mig D. H.s høje Bevaagenhed, og har stedse den Lykke at leve og døe etc. Deres etc.

Johan Berg.

459. 1761 14. Nov. fra Gert Sandberg,⁵⁾ Kjøbenh. (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop! Den store Godhed og Bevaagenhed, som D. H. tilforne saa ofte har udviiset imod mig, gjør, at jeg

¹⁾ Se nr. 311 ovfr.

²⁾ Se nr. 285 ovfr.

³⁾ Hans Peder Anchersen, f. 1700, prof. iuris 1736, prof. eloquentiæ 1737, justitsraad 1752, døde 1765.

⁴⁾ Se nr. 386 ovfr.

⁵⁾ Gerhard Sandberg, f. 1742 i Trondhjem, fra hvis skole han dimitteredes 1761, blev 1767 missionær til Varanger. Kom 1775 til Kbhvn., hvor

tager mig den Frihed at forulejlige D. H. i min ringe Skrivelse med Begjær, at de ville have den Godhed for mig, og give mig Plads iblant dem, som nyde Sal: Madame Børge Nielsens Stipendium,¹⁾ siden der er nyelig et Sted blevet ledig ved Studentens Monsr. Meldahls dødelige Afgang.²⁾ Jeg haaber saa meget mere at D. H. har den Godhed for mig, og seer mig hjulpen herudi, som mig tilfulde er bekjændt den Omhue og Bevaagenhed De stedse vise imod fattige og trængende Studenterne i at understøtte og hielpe Dem til en lykkelig og god Fremgang i deres Studeringer. Jeg kan paa min Side ikke vederlegge en saadan D. H.s Gunst og yndest, men vil allene med Guds Hjelp stræbe paa at opføre mig saaledes, at jeg i alle Maader og alle Tider kan være efter mine Høye Velgjøreres Hensigt, til Nytte og Velbehag. Jeg forbliver med største Ærbødighed etc. Deres etc. Gert Sandberg.

460. 1762 1. Januar fra I. L. Bull, Christiansund. (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc. — — — Da D. H.s Baad i Sommer ved visitatz-reysen kom tilbage fra Rumsdalen, og gik herigjennem Byen til Stangvik, hengte jeg med egen haand op i Vengen av Baaden de 2 Søe-Trær, som min Svoger og jeg toeg os den frihed at levere, og da jeg til sidst atter havde den lykke at være i D. H.s følge og paa Baaden, vare de der begge rigtig endda, hvorledes siden dermed er tilgaaed, at det eene er kommen til at savnes, kand jeg ikke begribe; thi herfra bleve de, som sagt, begge rigtig overleverede i Baaden, baade det, som hengte paa Væggen, og det, som laae paa Sengen, i D. H.s Sove-Kammer. I øvrigt udbedes M.hr. Biskops stedsevarende ynde etc. Deres etc. I. Lemvig Bull.

461. 1762 2. Jan. fra T. Klevenfelt, Kbhvn.²⁾ (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc. Det er visseligen u-hørt, at en saa Fornemme og i egen affaires noksom plaget Mand vil gifve

det af missionskollegiet blev ham overdraget at ordne prof. K. Leems papirer. (Se nærmere herom i afsnit G). Blev 1781 sogneprest til Os i Bergens stift. Døde 1805.

1) Se forr. brev.

2) Besvaret d. 23. Januarii 1762 (G.s paategning). Er nr. 238 ovfr.

sig ny Plager for Een nesten u-bekjendt, for paa egen bekostning at begifve og begafve ham; saa megen større Godheden er fra D. h.s Side, saa meget mere betydelig er min Forbintlighed som under respectuex Erkjendtlighed ynsker allene en lykkelig leylighed til at bevise og vise, hvor oprigtig jeg tænker og erkiender. De dyrebare og vackre Ting, som mig fra D. h.s runde haand for saa længe siden ere tilsendte, ere og rigtig indhændigede; de hafve opvakt en inderlig glæde hos mig, baade i henseende Deris vackre Sielendhed, som og fornemmelig i betragtning af gifverens u-forskyldte Ædelmodighed mod mig, som ey formaar enten noksom at gien-gielde eller tacke. Een, 18 Uger continuerende Tand-Pine har sat mig ud af Stand til at tænke paa noget reelt, hvoriblant det reel-este vist har været for mig at opvarte med en skyldig Taksigelse. Vær forsikret hierte herre! at jeg ved alle leyligheder skal gjøre mig u-mag for at vise min Pligt, men i min embaras skulde jeg bliive best hiulpen, om D. h. vilde gifve mig at forstaae, hvormed best at opvarte her fra Stædet for at tænke i Vinter paa Foraaret.

Alting har været smukt og vackert, hvad jeg i Sommer har haft den Ære fra Dennem at modtage, men iblant andet fornøiede det mig meget at faae fra Deris kiære haand en handsel og første Prøfve af Norske coquiller, hvoriblant Den med Perle-hængsel eller charniere daglig flatterer mit Øye. Begiærigheden vilde gjerne til-ynske sig nogle Flere af saadanne slags men jeg allene i alminde-lighed recomanderer til beste Forsyn — Lader Apostelen opvække D. h. til fremdelis at gjøre got og icke blifve trætt, indtil jeg kand finde Udveye til at vise den skyldige Erkiendtlighed.

Procellaria er en rar Fugl; den tilsendte var vacker, men, er den og virkelig Procellaria, som mand pretenderer at skulde være nigra, uropygio albo, da Denne er alba et fusco? Den be-skrifvis og at være magnitudine Hirundinis, da Denne er snart som en Due. Póntoppidans Haf-hest paa Kobberstycket har et langt mindre neb og større hofved — Men er og Procellaria hav-hesten — Kaldis den ellers icke Sonden Vinds Fugl, Storm Veyrs fugl etc. Grønlænderne skal kalde Den Malleuge. Bemelte Pro-cellaria og den gode Colymbus Hymber vare ellers saa vackre, at De stack en god Ven, som har ofver 200 Fugle-sorter, i Øynene,

og jeg maatte lade Dem flyfve, men græder, som barnet, der mister sin Kringel, indtil hand faar et lige got Stycke igien. Dersom D. h. skulde være Elskere af Danske Fugle-sorter, Insecter eller Andet, saa beder jeg et gunstigst pro Memoria i haab at liquidum cum liquido engang kunde vorde compenseret.

Den tilsendte Lytoxilon var og meget vacker; har ellers faaet Een af megen Anseelse fra Bergen, hvor Basis er conserveret; Dersom det Slags kunde føris, saa troer jeg, at Mand har Dem af Karls høyde; men betydeligt var det om mand en gang kunde faae en saadan Een med den ganske Rod conserveret; smucke Søe-Træer har jeg og faaet sammestæds fra, og deriblant Et coralliseret for den halfve Deel; Det gjør i alt ofver Alens høyde, men Roden desværre er borte.

Keyserens belofvede Ungerske Viin bryggis, som jeg troer, endnu; jeg fortryder hartad Commissionen, men nu self vil lægge mig paa Kundskab. Mr. Carisius¹⁾ har jeg siden Andkomsten ike seet uden een eneste gang, da jeg tilbød alt hvis af min Ring-hed dependede. Jeg har adskillige gange sendt hen at udbede mig den ære at tage maaltidet hos mig, men hand er flyttet fra det angifne Qvarteer, og siden den Tid ey har kundet opspørge ham. D. h. vilde ved Skrifvelse gifve ham en liden Erindring.

For Hr. Etatz Raad Suhm og Frue maatte min compliment og hiertelige lyckønskning til baade Aar og Søn²⁾ paa det kierligste anmeldis; ynsker at Trundhiems Kirke-Taarn maa oftere klinge af Glæde, samt at Sønnen maatte faae en Søster til Selskab inden Aarets Udgang.

Den Naadefulde Velsigne og D. h. self med ny Styrke Kraft og helbred i Deris vigtige Embede — Aaret blifve Dennem behageligt og tilstrækkeligt til at udrette saa meget Got som Deris hierte har Attraae, saa blifver Det vist Frugt-bringende for baade Kirken, Landet og Venner! Recommanderer mig under vedvarende bevaagenhed ved at afbede forhen aarsagede u-leylighed og med største og u-afladelig høy-agtelse henlefver Deris etc.

T. Klevenfelt.

¹⁾ Se nr. 437 ovfr.

²⁾ Ulrich Fredrik S., d. 1778 i Kbhvn.

462. 1762 9. Jan. fra H. Strøm, Ratvig, Søndmøre.¹⁾ (VS.)
Gjengivet af J. Belsheim i Ark. f. Math. og Naturv. IX. 406—408.

463. 1762 11. Januar fra H. J. Kaurin, Froen.²⁾ (StA.)

Høy-Ædle etc. Hr. Biskop etc. — — — Provsten over Gulbrands-dahlen Vel-ædle Hr. Sigvard Irgens har begiæret, at jeg ydmygst skulde forespørge mig hos D. h., angaaende Deres allerede for Lyset komne berømmelige Skrifter, hvor Samme skulde være at bekomme, og hvad De omtrent kunde komme til at koste, da hand nok havde lyst til at forskaffe sig samme. Herom burde jeg vel adressere mig til Deres Famelus, men siden Jeg ey haver den Ære at viide, paa hvem de nu haver kastet denne Naade, saa haaber Jeg ydmygst at De holder mig min frihed til gode i at gaee hermed lige til Dem Selv.

Det skulde være mig en usigelig Ære og fornøjelse, om De ellers havde noget at befale, hvormed Jeg kunde viise min ringeste Tjenestfærdighed.

Fremdeles underdanigst udbedende mig at være udi Deres naadige Erindring i henseende til det foranmeldte etc. Deres etc.

Henning J. Kaurin.

464. 1762 19. Januar fra U. B. Aaschou,³⁾ Kbhvn. (StA.)

Deres Høyædle etc. Herr Biskop Gunnerus. Min underdanige pligt har vel for længe siden tilsagt mig, at jeg burde aflagt min skyldigste tacksigelse for de mange og store godheder og artigheder som de bærede mig med imedens jeg havde dend ære at være hos dem i Trundhjem; sandelig det er een stor forseelse, at jeg icke for længe siden har betacket mig for samme, men deels een unseelig frygttagtighed, som reyste sig af min mig bekiendte sledte skrivemaade, deels og mangel paa hællbreed, har hindret mig i samme; nu endelig fordrister jeg mig til, at lade min ringe skrivelse betacke d. H. paa dedt ydmygst for deres store godhed og gavmildhed imod mig i forrige aar, for hvilken de stedse skal

¹⁾ Besvaret den 5te marts 1762 (G.s paategning).

²⁾ Besvaret den 16. Januarii 1762 (G.s paategning). Er nr. 226 ovfr.

³⁾ Se nr. 237 ovfr.

være eet maal for mine ønsker som skal anholde hos dend høyste, om at lykksalig velgaaende med bestandig sundhed maatte gjøre d. H. dedte nye begyndte aar behagelig, og at mange saadanne paafølgende maatte bringe D. H. een lykksalig og høy alder: Jeg vill underdanigst udbede mig d. H.s bevaagenhed i fremtiden, da jeg skal stræbe at gjøre mig saa meget som mueligt værdig til samme, som og viise mig hurtig i at fuldføre alle d. H.s befalninger.

Monsr. C. Møller¹⁾ var saa artig for nogen tiid siden i sin skrivelse at berette mig, at dend første tome af Hallens naturgeschichte der thieren, som d. H. var saa artig at laane mig; var icke at bekomme enten hos Borgermester Bredahl eller Madam Stabel, hvilke heller ingen efterredtning kunde give om samme; sandelig D. H. haver største aarsag til at blive mig ugunstig, naar jeg paa slig een needrig og lumpen maade vilde tilegne mig Deres bog, ney sligt skal være langt fra mig at jeg skulde gjøre dedt ved nogen, men endnu allermindst imod D. H., som haver forbundet mig med saa mange vellgierninger, og hvis yndest er mig saa meget om at gjøre; men sandheden er denne; jeg toeg mig dend friehed efter D. H.s tilladelse at benyde mig af forbemeldte bog saa lenge jeg var i Trundhiem, da nu min reyse kom paa meente jeg icke at kunde betroee dend i sicrere hænder end Borgermester Bredahls, som jeg umuelig tænkte at kunde være saa efterladende, at bemeldte bog derved kunde forkommes, siden hand af sig selv tilbød sig, at hands tiener skulde bringe dend til D. H. dagen derpaa, men erfarenheden har lært mig andet: Vill jeg nu alleeniste udbede mig af D. H., at de ville lade mig ved Msr. Møller viide, om Deres bog er kommen tilveye, hvis icke skal jeg med første skibs leylighed sende dem een anden i sammes sted. Jeg haver dend lycke med underdanigste ærbødighed at henleve etc. Deres etc.

Urban Bruun Aascow.

465. 1762 21. Januar fra Chr. Finchenhoff,²⁾ Froen. (StA.)

Høyædle herr Biscop etc. Alt hvad Lyksaligt nevnes kand ønsker ieg oprigtig maae glæde D. h. h. udi dette og mange paa-

¹⁾ Se nr. 243 ovfr.

²⁾ Christian Finchenhoff, født 1712, 1743 pers. kapell. til Stangvig, 1750 sogneprest til Froen, 1769 til Drammen, døde 1775.

følgende Aar. Monsieur Junghans Kaurin¹⁾ reiser nu fra mig, hvor hand har udrettet alt hvad af en Retsindig og duelig Student kand begieres. Hand vil nu forsøge hvad Forsynet haver beredet for ham paa et andet stæd, hans attraae er nok at søge emplois ved Missionen — til hvis befordring hand vil ansøge om D. H.s høye Gunst og Understøttelse. — Tillad mig derfor, at ieg underdanig og instendig beder, at D. h. vil kaste Naade til ham, og understøtte ham til beste befordring med Deres høy-formaaende hielp. — Jeg er forsikret at hand bliver et nøttig Redskab udi Kirken, og at hans Talent er got, hvilket ieg haaber hand vil bruge til Guds ære. — Høygunstige Velynder! forlad mig denne brugende Frihed — er her noget udi Dalen, hvorudi ieg kand være til nogen tjeneste — haver høygunstige Velynder frit at disponere over mig. Jeg udbeder Deres bestandige Bevaagenhed, og fra mig og mine allerydmygst Complimenter, og henlever med allerstørste Veneration etc. Herr Biscops etc. Christian Finchenhoff.

466. 1762 26. Januar fra H. C. Borchgrewink,²⁾ Røraas.³⁾ StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc. Efter at have aflagt min ydmygste og skyldigste Taksigelse for all den Godhed, Gunst og Bevaagenhed, som D. h. behagede at beviise mig ved min Nærværelse i Troenhiem, maae ieg og herved excusere min tiltagne frihed i at incommodere Dem med min ringe skrivelse, ydmygst bedende, at samme ey maatte tages til Fortrydelse. Da ieg har besluttet at tiltræde min Reyse til Kiøbenhavn sidst i tilstundende Februarj Maaned, og ieg altsaa til den tiid bliver behøvende høyærværdige Hr. Biskopens Attest og Recommendation til min Befordring; saa falder herved min Underdanige Begiær, at D. H. vilde efter forhen givne gode Løfte af sædvanlig Grace behage at meddele Mig samme i saa gunstige og bevaagne terminis som mueligt er, saasom min forestaaende Lycke meget vil beroe derpaa.

¹⁾ Se nr. 147 og 463 ovfr.

²⁾ Henrik Christian Borchgrevink, f. paa Røraas 1732 og søn af direktør Leonhard B., student 1751, teol. eksam. 1753, sogneprest til Rohcste paa Sjælland 1770, 1773 pers. og 1778 resid. kapell. til Holmens kirke i Kjøbenh., 1782 sogneprest til Toten. Døde 1807.

³⁾ Besvaret, og sendt ham Attest d. 8. Februar 1762 (G.s paategning).

I underdanig følge af D. Hs Forlangende har ieg consu-
leret min Faer og flere Berg Mænd om forskiellen imellem
Qvarts og Spath, hvilken efter deres beretning bestaaer i føl-
gende Poster: Spath hører hen til de Kalk- eller Gips-artede
Stene, men Qvarts til de Flint- eller Glass-artede, Spath er gemeenlig
saa løs, at den kand skiæres med en Kniv, Qvarts derimod saa
haard, at man kand slaae Ild af den, af Spath brændes Kalk eller
Gips alt efter dens Beskaffenhed, men af Qvarts brændes Glass;
Saavidt gaaer deres beretning herom, hvilken ieg og har befundet
overeensstemmende med Gellerts¹⁾ Metallurgischen Chemie. For
kort tiid siden har ieg faaet fat paa en levende Rype, men er
endnu uvis om det er han eller hun af slaget; skulle D. H. behage
samme, saa vil ieg forsøge, om mueligt var, at faae den levende
Dem tilskicket. Min Faer lader herved sin ydmyge Respect for
D. H. formælde, hvorefter ieg, næst ydmygst at tilbede mig stedtze
fremdeles Deres høye Gunst og bevaagenhed har den Ære med
største Submission at forblive etc. Deres etc. H. C. Borchgrewink.

467. 1762 5. Febr. fra L. Schnitler,²⁾ Næsset.³⁾ (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop. Ifølge D. H.s begiær paa Visita-
tionen her har [Jeg] nu ladet indrette 1. Bog, hvorudj skal skrives
series Pastorum etc. for Næssets Præstegield, hvilken og giøer Mig
den Frihed, underdanig at tilskikke, paa det d. H. selv behager
foran at tilføje, hvad der i samme Bog af Mig skal mældes, Lige-
som Jeg og, efter d. H.s ordre samme tiid, har ladet en anden
Bog indbinde, til deri at indføre Skole- og Fattiges Regnskaber fra
min Ankomst til Stædet; Meere erindrer Mig ikke, at D. H. den
tiid havde at ordinere, som kunde savnes.

Hvad sig Naturalier af diverse Sorter angaaer, saa har giort
Mig umage for noget Curieus deraf at faa i hænde, men endda
ey været saa Lykkelig at bekomme noget — de begiærte Planter
af Træ er kunde [jeg] ikke i denne høst med Romsdals Jægterne faae
bort, men tænker, om Gud under Liv og hilsen til foraaet, at

¹⁾ Chr. Ehregott Gellert, 1713–1795, professor ved bergakademiet i Freiberg.

²⁾ Se nr. 38 ovenfor.

³⁾ Besvaret den 5. Martii 1762 (G.s paategning).

kunde faae en Leylighed opsurt fra Molde til Tronhiem med dem, om Jeg imidlertid kand nyde D. H.s gunstige Underrætning, om saadanne Planter endda vare velkomne. — — — Jeg har den Ære, næst al Velstands trohiertigste tilønske og med den hørsommeligste Respect, Livstiid at være Deres etc. Lorentz Schnitler.

468. 1762 Idib. Febr. fra G. Sandberg,¹⁾ Hauniæ. (StA.)

Summe venerabilis Domine Episcopo Mæcenas gratiosissime! Eximium illum favorem, qvem mihi in Schola Nidrosiensi degenti indulgere dignatus fuisti, humillimo gratæ mentis obseqvio recolere, mei omnino est Officii. Tanto magis id quidem, cum non cessantem illum, novis iisque luculentis admodum favoris Tui speciminibus auctum, testari non dubitaveris. Accedit eò ipsò novum ad majora contendendi incitamentum, et pro virium modulo strenue decurrenti, novum additur calcar. Illud, qvòd hætenus in Regia Academia exegi tempus, effluxit utique ex voto. Superiorum, ut et Præceptorum favorem abunde fui expertus, eorumque ductu ea sensim addiscere consvesco, qvæ mihi olim sperò profutura: nec desunt mihi, qvæ sumtibus levandis inservire qveant stipendia Academica, sed in tantum, non in totum sufficientia. Nunc in eo sum totus, ut ad Examen Philosophicum me reddam idoneum; nosti ipse, Vir summe! ad qvam diversa studiorum genera animus heic distrahitur. Sola Philologica totum reqvirerent hominem. Philosophia, quantum temporis non poscit? Historia denique, et cætera, qvæ supersunt qvam late non sese extendunt? Spero tamen, vires, suppeditante Deo, me his etiam utcunque suffecturum. Tum demum ad Diviniores scientias pro more Academico uberius excolendas me accingam, et favente Deo, in his etiam experiar vires. Facile autem prævideo, profixum adeo et concatenatum studiorum curriculum continuato labore mihi esse decurrendum, ut adeo vacuam alienis curis mentem his totam impendere necessarium judicetur. Sed unde interea necessaria quotidianis sumtibus adjumenta? deficerent hæc certe, nisi eorum partem provida Tua, Vir maxime! cura mihi procuraret, suppeditaretque gratiose. Sperans igitur, quin imo confidens, duraturum esse illum Tuum erga me affectum, pro præstitis hucusque

1) Se nr. 459 og afsnit G.

beneficiis gratias persolvo humillimas, non dubitans, quin continuato favore novas mihi vires sufficere pergas. Dabo, quantum in me est, operam, ut illi, qvam de me concepisti spei, faciam satis, et indesinenter eo allaborabo, ut mea Tibi utcunque placere possint conamina. Deus Te servet in seros Annos, et cum novo Anno summa, diuque duratura omnigenæ felicitatis concedat specimina. Vive, Mæcenas gratiosissime! et favere perge Summe venerabilis Tui Nominis clienti humillimo cultori devotissimo Gerhardo Sandbergio.

469. 1762 23. Febr. fra J. J. Skanke, Grytten.¹⁾ (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc. Med største Undseelse og hjertelig Avbedelse for min alt for store Efterladenhed i at opvarte D. H. H. med min underdanigste Skrivelse, skrives nu disse Linier i Tidens Trængsel, for bædre seent end aldrig at tilbede D. H. H. i dette og indtil høyeste Alders Aar al den Sundhed, Kraft, Liv, Naade, Glæde og Velsignelse, som De behøve og begiere fra Gud! Dernæst beder allerydmygeligst det ei maatte mishage D. H. H.s u-anlignelige Skjønsomhed, at jeg understaaer mig her indsluttet at underkaste den Samme disse faae og end eenfoldigere Betænkninger om det Danske Sprogs Avmægtighed og Styrke; blot i det henseende, at da jeg aldrig hidindtil har skrevet noget saadant aabenbare, mig da av D. H. H.s Høystbehagelige Godhed kunde paa denne usle første Prøve vorde meddeelt et saadant Dømmende, som kunde tjene mig u-værdige til Efterretning: Om jeg ydermere i min korte og usle Leve-Tid bør bruge Pennen til at skrive mere eller flere Avhandlinger. Disse Betænkninger ere skrevne blandt mange Kalds Forretninger, svære Kirke-Reiser og daglige derav flydende Svagheder og Sinds Forstørrelser, hvorfor de ei maa andet end være altfor slet skrevne; Men jeg har med største føye den underdanigste Tillid til D. H. H.s høyst-skattede Gunst, at Den overseer de Feile, som derved ere foraarsagede, men rætter dem, som behøve Rættelse! — — — Endelig, dersom jeg torde, vilde jeg aller ydmygeligst bede: At min Eeneste Søn, Hans, som gaaer i Thr. Skole og hidindtil har forhvervet sig sine Brave Læreres gode Vidnesbyrd om Flittighed, maatte, naar Gud vilde, at

¹⁾ Besvaret d. 30te Aprilis 1762. (G.s paategning). Er nr. 95 ovfr.

han til Foraaret skulde deponere av D. H. H.s Høyst-uforskyldte Godhed, vorde recommenderet til een eller anden av Professorerne ved Akademiet, som kunde og vilde hjelpe ham til at nyde Stipendia Academica, især Stipendium Menzianum,¹⁾ hvortil han er nærmest arveberettiget; paa det han efter Guds Behag maatte kunde fortsætte sine Studeringer, helst Theologien, hvortil han baade selv, og jeg forlængst har opofret ham. Fordrister mig og sende en Gienpart av en forsøgt Cur at dræbe Ulve med, ifald den ei tilforne skulde være bekjendt, og dog nogen omkring Trunhjem skulde vilde forsøge den. Saa længe Gud behager at lade mig leve i denne uselhed, vil jeg beflitte mig paa med aller-tilbørligste Høiyagtelse og undergivenhed at være etc. Deres etc.

J. J. Skanke.

En approbered Cuur at dræbe Ulve med. (VS.)

Først tages en voxen Sauv, Buk, Kalv eller Geed, og lader Skindet avtages, og bliver i samme Skind indpakket og tilsyed bemelte Faare-Krop, som gandske smaae bliver hakked og med et Skaale \mathcal{R} Ulve-Mose, som gandske fiin, som Meel, bliver hakked, at menges samt en god Glaup eller 2de Haand-fuld stødt Glas og 8 til 16 Ræve-Kager, alt det ene med det andet at meleres. Men, førend Ulve-Mosen, efterat den er hakked, bliver med det bemelte menged, da tages den og legges paa et Steen-Fad, og slaaes saa meget Vand paa, indtil den bliver vel igjennemblødt. Nota: Skindet, hvori det bliver indsyed, maae ei tørres, men strax lægges ud, hvor det kan blive igjennemkoldt og frossen og saa henlægges, hvor Ulven har sat sit Tilhold og Gang, og jevnt med Sneen.

Herved er at observere, at naar en Ulv fanges og Skindet bliver avtrukket, da, for at ikke Haarene av det forgiftige skal avgaae, bliver det, naar det opspiles, et Par Gange med spansk Kage eller Mysse, som Bonden bruger at drikke, overstrøgne. Ulve-Mosen pleier at henge paa Gamle Fyrre-Træer, guulagtig at see til, og moxen som Mose, men stiiv derhos.

Hr. Lieutenant, Svend Wenlerberg, boende i Guldbrands-Dalen Østerpaa, haver given Underretning om bemelte Cuur og loved,

¹⁾ Stiftet af Ments Christophersen 25. marts 1651, se nr. 403 ovfr. og Nicolaysen: Norske Stiftelser I. 95.

ifald Ulve-Mosen ei var at erholde her i Bergen paa Landet, da, saa snart han derom bleev tiiskreven, at forskaffe.

Ved dette Middel er av Anders Andersøn Hyllisness i den tiid Medhjælper og Siden Lensmand i Gryttens Sogn boende, for meer end 20 Aar siden, dræbt ulve i Raumsdalen saavel som paa Sund- og Nord-Mør i nogle 100de Tall, ja reent ødelagde, saa ikke en Ulv blev seet her, førend de nu for faae Aar siden igien have begyndt at tee sig. Hvilket tilligemed av mange flere kand bevidnes av

J. J. Skanke.

470. 1762 19. Marts fra A. Schelven,¹⁾ Storbækken, Inderøen. (St.A.)

Høyædle etc. Hr. Biskop! Jeg giver mig herved den underdanige Frihed, at skrive D. H. til, det jeg haaber ikke ugunstig ansees, da jeg dertil er anlediget ved D. H.s Anmodning til mig om at samle alle de Fugle og Insecter, hvorved der kunde være noget rart, og av mig overkommes.

Denne Deres Befaling har jeg efter underdanigste Pligtskyldighed stræbet, at opfylde; men har ikke Været saa Løkkelig, at overkomme noget, som jeg har agtet Værd til D. H. at indsende, uden denne høsfølgende liden Fugel, som geemenlig kaldes med det Navn, Fos-Bud og av Bønder Fos-Kald, fordi de stædse ligge in cataractis fluminum; men om dette Navn er det rette Veed jeg ikke, og det saa meget dets mindre, da de heromkring boende studerte har ikke veedst det ej heller kundet give mig nogen underretning derom. Dette har jeg observeret, at, endskjønt disse Fugles Skabning ikke er liig andre Vand-Fugles, saa kan de dog svemme sagtelig og opholder sig aleene i Vandet paa førømmeldte Stæder baade Vinter og Sommer, strax over og neden for de saakaldede Fosse er de (skjønt meget rart) at see paa det Tørre, dog ganske nær ved Vandet og flyver aldrig højere, end en Haands Breed. Jeg har spurgt mange om Deres Natur og Egenskab; men, da de

¹⁾ Andreas Schelven, f. i Inderøen 1738, student 1758, reiste derpaa hjem, hvor han en fem aars tid var huslærer, blev 1764 præceptor hos grev Danneskjold Laurvig, 1768 exam. theol., 1770 pers. kapell. til Larvik, hvis sogneprest han efterfulgte i embedet, 1773 provst i provstiet, 1775 sogneprest til Sandeherred, døde 1799. Har skrevet en beskrivelse over Larvik (indført i Topogr. Journal XXVII).

har sagt sig ikke derom at viide, tager jeg mig den underdanige Friehed, samme til D. H. at indsende, i Haab, den skulle være rar; tager jeg derudi Fejl, udbeder jeg mig, D. H. pardonnerer mig min uviidenhed og Dristighed i dette Tilfælde, som jeg og i Øvrigt har den ære med største Højagtelse at henleve og nevne mig etc. Deres etc. Andreas Schelven.

471. 1762 27. Marts fra I. B. Stabel, Kbhvn. (VS.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc.! Af D. H. H.s, de dato 6. Martij,¹⁾ sees, at een Deel Bøger skulde kjøbes, sc: 1. Ernstings Historiske og Physicaliske Beschreibung. Den koster 9 ort, men Hr. Professor Oeder siger, den er en ælendig Bog, og ey værd at kjøbes. 2. Linnæi fundamenta bothanica siger han og ey behøves, thi det er allene diffinitioner, som altsammen med tillæg findes in Philosophia plantarum, dog den koster kun 1 ort 8 skill. Marsilius over Havet²⁾ faaes ikke her, men maae forskrives. Pelt vil skaffe den for 100 Rd., 6 Tomer in folio, men Rothe for 80 Rd., saaledes faaes altid bedre Kjøb hos Rothe. Om denne med de øvrige skal kjøbes, vil ieg udbede mig nærmere ordre. Linnæi itineraria faaes ikke i Kbhavn. De øvrige ere allerede kjøbte, og skal, saasart ieg faaer høre nogen leylighed, opsendes. Beskrivelsen over Haaen har ieg vist Oeder og Tyrholm; den sidste lader sin underdanige compliment formælde, og lover om noget mærkværdigt forekom, da at sende en piece til Sælskabet. Oeder skriver selv ved denne Post.³⁾ Professor Ascanius lader og hilse, og vil selv med det første tilskrive D. H.⁴⁾ Microscopiet har Hr. Oeder paataget sig at forskrive fra Engeland. Adressen gav Hr. Tyrholm mig saaledes: Microscope aqvaticque with four magnifiers by John Cuff opticien in Heelstred, London. Oeder har selv tilskrevet videre D. H. derom. Hr. Tyrholm har seet Procantzlerens

1) Er nr. 272 ovfr.

2) Aloysius Ferdinand Marsilius ell. Marsigli, greve i Bologna, 1658—1730, bekjendt baade som kriger og videnskabsmand, stiftede et naturvidenskabeligt institut i Bologna.

3) Se det følgende brev.

4) Se brevet af 7. aug. nedfr., nr. 478.

Guul Haae, som har kun et Gælle Huul, og er Chimæra monstrosa.

Det ringeste for I Ark at trykke her er 14 ort og saa lægger man selv Papiret til. Hos Secretair Henningsen har ieg nogle gange været, men ey fundet ham hiemme. Nu er her endelig een, som heder Scradet, der sliber een Stocke Knap af Norsk Christal,¹⁾ meget prægtigt til Kongen, men for 100 Rd.

Indelagde Teigning af Hay eller Squalus catulus bad Oeder mig sende op. Beskrivelsen af Osbecks²⁾ Resa pag. 71 er saadan: Squalus conductus longitudo 5 pedum, corpus supra cinereo cæruleum infra album. Caput depressum, rostro brevi semi-circulari. Maxilla inferior dentibus qvatuor ordinum serratis. Rictus lunaris magnus, pollice transverso, & quod superest, distans ab apice. Lingva crassa, apice rotundata, dentata, oculi post mortem cute utrimque tecti, excepta linea transversa, quæ videtur in medio. Pinnæ ventrales ad anum, latæ, breves, obtusæ, subconcretæ. Pinna ani brevis medio inter anum & caudam. Fossula triangularis ad caudam. Pinnæ pectorales, ventrales & ani albæ, apice nigræ, sed in alio corpori concolores apice albæ. Föder Levande ungor, fiskas med en tiok lina og en anselig länk på ändan wid Kroken. På Kroken sättas et stort Stycke Fläsk eller en halv höna eller annat, som han utan Frukten sluker, då han först lagt sig widopan. Fastän Stjärten huggs af, ja fastän inålfvorne tages utur honom, kan han dock lefva en Tima eller meer. När han er fångad, tager hvar Man sina Ben vara, at han ey bitar dem af som en Kålstiälk. Skin och Senor bruckas til Chagrin at polera med. Fisken ätas ey.

Prof. Oeder raader til at kiøbe Bodhasch³⁾ de animalibus marinis, een qvart en finger tyk med Kobber. Han har bedet mig atfegne og opsende følgende Søe-Pung eller Tethyum. Tegningen har ieg i Hast udcopieret, saa godt ieg kunde, ved at lægge dette Papir oven paa Kobberet, og saa tegnet det. Jeg har skrevet smaat og abrevieret for at menagere D. H. Post Penge, da ieg maaske ey faaer dette i Posten for et enkelt Brev.

1) Se selsk. skr. I. 278 og nr. 272 og 273 in fine ovfr.

2) Se nr. 272 ovfr.

3) Se nr. 122 ovfr.

Bisk. Harboe havde Bud til mig i Mandags. Han spurgde om ieg havde lyst at blive Feldt eller Skibs Præst. Siden han sagde, at intet risqveredes ved at blive hiemme, siden dette ikke var Kongelig Ordre, fortalte ieg mine omstændigheder, og var han saa gratieus at tilstaae mig: at da ieg nu saa længe har ligget her, og giort store depenser, var det aldeles at komme af min tour, at gaae til Felten, desuden kunde ieg ey resolve dertil noget, da ieg ey end veed, hvorledes det gaar med mit Capellanie, hvilket dependerer af D. H. H.s grace.

Hr. Thams¹⁾ resolverede at gaae til Holstein, Hr. Smidt og Hagerup²⁾ ligeledes. Hr. Lemvig³⁾ er stærk recommenderet til Missions Collegio, og følger Weisenhuustouren lige til Aften Bønnen; ieg troer Hans Plan er den sikreste. Jeg har den Ære at recommendere mig etc. og forbliver med Soummission etc. Deres etc.

I. B. Stabel.

472. 1762 27. Marts fra Oeder,⁴⁾ Kbhvn. (VS.)

Høyædle etc. Herr Biskop. Mynstringen af mine frø og planter og Præparationer til Udsaaningen nu i foraaret har opholdet mig i disse sidste Uger og forhindret fra skrive til gode Venner i Trdhj. Efter D. H.s brev af 6 febr.⁵⁾ har ogsaa nyelig Hr. Stabel communiceret mig et deres brev til ham angaaende en Haae.

Først da til Giensvar paa D. H.s brev af 6 febr.⁶⁾ Havkatten er

1) Johan Peter Thams, f. 1720 i Trondhjem, halvbroder af konrektoren af samme navn, 1747 exam. theol., 1750 pers. kapell. til Stegen, 1754 missionær til Hemnæs, reiste 1760 til Kjøbenhavn, hvor han 2. april s. a. blev feltprest i Holsten, 1763 sogneprest til Næs i Hallingdal, 1770 til Eidsberg. Døde 1785.

2) Jeremias Hagerup, f. 1725 i Skogn, hvor faderen Richard Hagerup var sogneprest, deponerede fra Trondhjems skole 1743, teol. eksam. 1745, 1755 pers. kapell. til Kvernes, 1759 resid. kap. til Hitteren; 1761 reiste han til Kjøbenhavn, hvor han 24. febr. 1762 blev feltprest ved armeen og 2. decbr. samme aar sogneprest til Porsgrund. Døde 1795.

3) Se nr. 25 ovfr.

4) Skjønt brevets afslutning med underskriften mangler, viser det sig dog saavel ved haandskriften som indholdet at være fra prof. Oeder. Smlgn. foreg. brev og nr. 254 flg. ovfr.

5) Smlgn. 271 in fine og 272.

6) Er nr. 254 ovfr.

gandske vist det same med guul haaen, neml. *Chimæra monstrosa*, og har baade jeg og Hr. Tyrholm faaet fisken synden-fjelds saa og i Stavanger med det Navn af Guul haa, og den Efterretning, at Olie af Leveren var et uforligneligt Lægemedel til Saar. Wormii Efterretning om hvad han kalder *Centrine* er saamen ikke værd at bryde sig om. Han mener vores *Chimære* men beskrivelsen er ufuldkommen og urigtig og synonyme af *pisce porco* falsk, thi det hører til *squalus centrine* L. Af alle gamle Ichthyologer er Clusius den eeneste, der har en Efterretning om vores *Chimære*, og den er copieret af de øvrige.

En *Guulhaae*, som Hr. Tyrholm forærede til min Broder i Bronsvig, der formodentlig har indlemmet fisken i Hertugens Cabinet sammesteds, havde paa Nackesiden foruden den lange spina et gandske underligt og paradox corpus osseum, skabt som en Rytters Spore men ikke i en vertical position saasom en Spore eller Mølle Hiul ellers ligger, men i en horizontal, liggendes paa sine Stilke, ret ligesom et Hiul, som *Misdædere* legges paa, ligger oven paa sin Stake.

Ved Sammenlignelsen med *Linnæi* aftegnelse i *Mus Ad.*¹⁾ fandt vi i detaillien stor forskiel og beskrivelsen heel uforstaaelig, saa vi nok kunde mærke, at *Linnæus* ikke havde seet fisken færsk, ej heller havde et godt og tilbørlig conserveret individuum for øje. Virkelig er og Hovedet paa *Creaturet* saa underligt og kruset skabt, at det maa tegnes paa Stedet efter en nyelig fangen fisk, eller og conserveres i spiritu, men ikke vindtørret, da det i mange omstændigheder uafhielpelig forandres og bliver ukiendelig: fisken fortienet nok en flaske brændevin, da det er nok at afskiære Hovedet bagenom den spina, der staar paa Nakken.

Myxine glutinosa har jeg ej havd Leilighed at undersøge, derfor vil jeg alleene minde dem om at conferere *Kalms*²⁾ *Resa* T. 1. p. 100. 1. Søepungen finder jeg hos *Bohadsch* (i hans in margine antegnede *Bog*)³⁾ p. 132. T. X. f. 4. 5., da han kalder dette

¹⁾ *Museum Reg. Adolph. Frid. Sthm.* 1754.

²⁾ Se aarsskr. 1888—90 pag. 204. Foruden den der omtalte *Resa* til *Norra Amerika* udgav han ogsaa en *Westgötha och Bohuslänska Resa* 1746.

³⁾ *Joh. Bapt. Bohadsch de quibusdam animalibus marinis etc. liber.* *Dresdae* 1761. 4to. p. 169, t. XII. (*Oeders Note*). *Smlgn. nr.* 122 ovfr.

Molluscum Tethyum fasciculatum. Jeg kand og gandske vel erindre at have seet det i Grønstad og i Lillesandt imellem Grønstadt og Arendal i de smale Sunde som kaldes Blindelejer, da jeg lod fiske med østerstange og hove efter minne(?) Hensigt til Corallier. Det findes der i temmelig Mængde, men jeg blev dog distraheret ved andre ting fra at beskrive og lade aftegne det. Det har en Motus valde pertinaceus og er meget irritable. Jeg har givet bogen til Hr. St[abel] at beskrivelsen, endog figurerne maatte copieres.

Vætte Nyrrerne¹⁾ findes nogen Efterretning om [i] Wormii Epistolis, da de kaldes faba manna islandica. Jeg skal ellers lade være usagt, om de kand holdes for at være det samme som Faba latissima purgans. Denne faba purgans er ellers en ubekjendt frugt, bruges ej i Medicinen, og nævnes kund af en deel Auctoribus de Materia medica, slet ikke hos Linnæus.

De norske Vætte Nyrrer er vist nok en frugt af et vegetabile terrestre, uden Tvivl af et Træ enten ex classe papilionacea eller og, som jeg endda hellere troer af den Classe, som Linnæus kalder Ioniceraceas og drive over fra America med Bølgerne. Har dog Sorenskriver Lessøe²⁾ paa Helgeland forsikkert mig at en Mand i hans Naboskab havde fundet i fjæren en Coccus Nøtte, med Saft og Kierne i, da Manden hugde i og aabnede den. De gode Præster, som holde for at disse Bønner voxer paa en Slags Tarre i Havet, skal have mange Tack, men de som kand confundere saadan frugt med vesicis fucorum, er sandelig ikke komne vidt nok i Naturhistorien for at kunde sige quid distent æra lupinis.

D. H.s dubia, angaaende Spørsmålet om Haakierringen er Squalus Carcharias finder jeg mig ikke istand til at opløse til fulde. Det tør endda blive saa, thi jeg tvivler paa, at Linnæus selv har havd Leilighed at examinere Carcharias, og over alt saa finder jeg desværre alt for ofte hos Linnæus species, som i een eller anden omstændighed repugnerer definitioni generis eller . . .³⁾ Se kuns hans Alcas.

De oversendte specimina af Søtræerne ere species af Linnæi

1) Se Gunnerus' afhdl. herom i vidsk. skr. III.

2) Jens Larsen Lessøe, udnævnt 1736.

3) Hul i originalen.

Gorgonia S. N. p. 800. Det eene kommer meget, men dog ej aldeles overeens med *G. placomus*, det andet med de paa-hængende saa at sige ormeboliger (eller Skaller af hvad Linnæus kalder Larvas) er en gandske forunderlig species, som jeg ofte har speuleret over, og gandske ubekjendt, saa meget jeg fornemmer. Hr. Pontoppidan har deraf et mægtig stort træ. Det var en Lykke at kunde undersøge det med det samme det blev bragt op af Vandet.

Paa Nærøen saa jeg et dejligt stort specimen af *Alcyonium arboreum*, som jeg formoder siden er kommet til D. H. Jeg lod da tegne et Stykke deraf med fructificationerne eller hvad man skal kalde dem dog uden farve. Tegningen er til Selskabets Tieneste.

Den Haa, som deres Brev til Hr. Stabel handler om, er nok *Squalus Catulus*. Jeg lod engang i Christiansands Stift giøre en Tegning med blyant af en ung Haa af denne Species. Denne Tegning skal jeg ogsaa sende dem. Ellers skal jeg give Hr. Stabel Osbecks dagbog at tegne ud det begjærede om *Canicula* eller *Sq. conductus*.

Nu noget om Societetets trykte Skrifter:¹⁾

Havhesten findes med i Linnæi fauna suecica, den nye edit. n. 144 og heder *Procellaria arctica*. I anledning af p. 200 maatte være mig tilladt at erindre, at denne forklaring som paa dette Sted gives over Combinationen af peteril og Havhesten²⁾ Genus er i sig selv god nok, men at der ellers hos alle Læsere, som vil befatte sig med nogen Slags Undersøgning Hist. Nat. vedkommende, bør kunde sættes forud, at alle skal være vant til tænkemaaden i denne Videnskab, hvor enhver har den tilladelse at regne sammen i et genus de ting, som ere meget affinia, at sette *essentiam generis* i de fælles Kiendetegn, formedelst hvilke samme foreenede Ting skilles fra alle andre naturlige corporibus og at tage denominationes generis af specie potiori. Ligeledes beder jeg, at jeg i Anledning af not. a. p. 193 maatte erindre at Casp. Schottus tillige med hans Staldbroder Ath. Kircherus³⁾

¹⁾ Se Gunnerus' afhandling i selskabets skr. I.

²⁾ Hul i originalen.

³⁾ Caspar Schottus, f. 1608, d. 1666, en jesuit, der underviste i matematik først i Palermo, senere i Würzburg. Blandt andet udgav han *physica cu-*

er af de slags folk, som aldrig fortæner at citeres i *Historia naturalis*, saasom *puri putti compilatores* og fabelhanser. Det gjør mig ellers ondt, at *Wormius* ligeledes viiser en slags præsensjon til det *miraculeuse*.

Den lille Søefugl, som p. 190 beg. med at tale om, og om hvilken meere p. 263 sq. har Hr. *Tyrholm* 2—3 Stykker af, og har ogsaa faaet den med Navnet *Pehrdrikker*. Den bliver nok *Alca Alle Linnæi*,¹⁾ endskjønt dens Næb kuns lidet passer sig til *definitionem generis*, ej stort meere er teisten, hvilken Hr. L. endelig har fundet for godt at forfløtte fra *genere alcae* til *Colymbus*, hvor han nu heder *C. Grylle*, fn. 2 d.¹⁾ 148. *Martin*²⁾ og *Moehring*³⁾ har jeg just nu ikke ved Haanden for at se efter, om vor *P.drikker* virkelig er den førstes *Rotgæs* og den andens *arctica*.

Imberen har Hr. *Tyrholm* ogsaa i sin *Samling* af norske fugler. Den er *species distinctissima* af *Colymbus*, til hvilke at give hans nomen *triviale* jeg skal overlade til *Linnæus*, den er nok *Mergus maximus faerrøensis Wormii et Laurentii*, thi Hr. *Tyrholm* har en, som er sort og hvid spragled med et halsebaand, over hvilken jeg skal bede ham at gjøre en nøiagtig *Beskrivelse*, som jeg skal *communicere* dem en anden gang. De ere nok *Hanner* og *Hunner*, som saaledes i farven *differerer*.

Det hoshængende blad indeholder somme af mine uforgribelige Tanker om hvad *Materier Selskabet* kunde tage sig for at udarbejde. Til Hr. Et. R. *Suhm* beder jeg min ydmygste *Respect* maatte formeldes og endnu lidt *dilation* for mit skyldige *Svar* begiæres.

Nu venter jeg *Efterretning* fra Hr. Mag. *Schiønning* og sub-

riosa s. mirabilia naturæ et artis. Athanasius Kircher, ligeledes en jesuit, f. 1601, d. 1680, underviste i *Würtzburg*, *Avignon* og *Rom* i filosofi, matematik og orientalske sprog. Var en af sin tids mest alsidige lærde, men i hans naturvidenskabelige skrifter skal der findes mange kuriøse ting. Her hentydes vistnok til hans *Anonymi centuriæ III jocoseriorum naturæ*.

1) *Fauna Svecica* edit. II 1761.

2) *Frid. Martens: Spitzberg. und Grönland. Reisebeschreib. Smlgn. aarsskr 1888—90 pag. 202.*

3) *Paul Heinr. Gerh. Moering*, f. 1710, d. 1792, dr. med. og fyrstelig livlæge i *Anhalt-Zerbst*, berømt især som *ornitholog*. Her menes hans *Genera avium*.

scriptionen paa Flora. Nogle Liebhabre har da vel indfundet sig. Til Bergen gaar 20 Exemplarer.

Kongen har destineret et vist antal uilluminerede Exemplarer til hvert Stift in usum perpetuum af somme Naturens Elskere, som i hver Tiid maatte findes, og vil være correspondenter af Prof. Botanices som har frihed at vælge Personerne. For Trondhjems Stift destineres og ere nu hos bogbinderen 1 fl. for en civil Person (Hr. Dr. Henrici¹), som jeg beder næst Hilsen at spørge om han har Lyst at tage imod det) og 3 for geistlige Personer, pro præsentii i mine Tanker: Hr. Abildgaard paa Røraas, Hr. Erich Schytte i Lyngen og Hr. Hagerup i Salten. Med disse Exemplarer følger en trykt forskrift om deres brug og com [Resten af brevet mangler].

Noter, skrevne nedentil paa brevetts sider.

1. Giv Hr. Stabel Anvisning til at consulere mig ved Børgernes Indkiøb. Det er sandelig nødvendig endogsaa ved en rigelig forsynet Pung at sætte sig Skranker ved Anskaffelsen af dette slags Luxus, hvoraf man kuns faar lidet for Pengene. Marsiglo²) t. E. har de ikke Nytte af i proportion af hvad den koster. Kjøb heller . . . [ulæseligt].

2. Med Hr. Stabel har jeg gjort Aftale om, at jeg vilde forskrive fra London for D. H. Cuffs aquatic. microscope, som de best bliver tjent med af alle slags microscoper til undersøgning af alle slags subiectis saa vel paa det tørre som i liquidis. Composita ere ube(hage)lige og fatiquerer øjnene. Det vil koste omtrent 3 guineer.

3. Megen Lykke til deres forestaaende Reise til Nordlandene og Finmarken, som jeg af Hr. Stabel hører skal gaae for sig anden gang. Til alle Velyndere og Venner, som maatte bæere mig med gunstig Erindring, beder jeg ved alle Leiligheder den ærbødige Respect og Hilsen formeldt.

¹) Se aarsskr. 1891 pag 82.

²) Se foreg. brev.

473. 1762 31. Marts fra M. A. Hopen¹⁾, Smølen²⁾. (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biscop etc. Efter D. H.s engang givne befaling til sin Allerydmygeste tiener, hvilket saa vidt mueligt ved mig selv og andre er stræbt at vorde Efterkommet, fremsendes ogsaa ved Nærværende Leylighed dette Lidet Coraltræ og denne anden Vext som deels er en art af svamp deels art af træ, begge paa een dag for ganske nylig siden af [en] Fisker optrekket og Liigesom D. H. behagede at melde, at der var orme inden i Coral træerne, befandtes saaledes Efter Fiskernes beviidnelse, at de smaa Rødagtige orme, som nu tørede sees her uden om; var da det indkom i baaden til Fiskeren ganske Levende, trekkende sig frem af de Subtiile huuler Sprælede og Vrimlede sig omkring indtil de trekkede sig sammen og døde; skulde dette og saadant meere fremdeeles være D. H. behagelig vilde ieg søge, at gøre mig selv den ære og fornøjelse med ald omhyggelighed at anbringe Dem af disse og flere saadane ting alt hvad mig mueligt er, hvornæst ieg søger at henleve I allerdybeste Submission etc. Hr. Biscops etc. tiener

M. A. Hopen.

Eskr. Denne gulagtige Gumme som for sin deylige Glans følger med er en Fedmeuddryppende af Hvede Rogn.

474. 1762 19. April fra O. Højer³⁾, Sund, Inderøen. (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc. Min pligtskyldigste og underdanige Tak afleggis hermed for den imod mig udviste høflighed af d. h. da Jeg nyd den ære at gøre min opvarntning hos dem og være i Hr. Biskopens huus. Kunde det tiene til d. h.s Naturel-Kammer noget, da tager Jeg mig den frihed at tilsende en ud-tørret Flager-Muus og 2de udstoppet Spover, af hvilke Hannen kiendes af det Papir om hands hals. Skulde her efter noget rart og værd ex naturalibus mig forekomme, da skal Jeg med fliid samme giemme og jnsende. Næst ald Guds Naadis trohiertigste tilønskning etc. deris etc.

O. Højer.

¹⁾ Se nr. 82 ovfr.

²⁾ Besvaret d. 10de April 1762. (G.s paategning).

³⁾ Se nr. 342 ovfr.

475. 1762 4. Mai fra A. Norman, Tue, Sparboen.¹⁾ (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biscop etc. Pardoner at Jeg har biet nogen tid med at besvare Deres høystærede andet skrivelse! saasom et og andet har hindret, medens Jeg er Eene i Embedet. Jeg haver og med det samme villet søge D. H.s raadførsel udi den fortræde[lige] Casu, som medfølgende Act mælder, hvilket og har forarsaget denne seendragtighed. Men for det første: at komme til Deres Høystærede Skrivelser Indhold. Da vil Jeg gjerne om Jeg formaar, efter min ringe Evne meddele hvad(?) observationer Jeg har eller herefter kand samle i et eller andet Videnskab. Jeg har vel nogit under hænder som af en ringe begyndelse er bleven vitløftigere end Jeg hafde tænckt i Begyndelsen. Vores forrige Biscop, den gode hr. Nannestad, befalte at vi skulle samle alle de inscriptioner, som fandtes i Kirkerne.²⁾ Nu er her faae eller ingen remarquable i disse Kircker. Derfor faldt det Mig ind for at gjøre nogit, at Jeg selv efter nøyiste demensioner tegnede Kirkerne her i Sparboen af Structur og farve, ligesom de ser ud, saasom Jeg i min ungdom for at hielpe mig frem i min fattigdom, lagde mig efter at tegne lidt i geometrien, fortificationen og Architectura civili. Derhos har Jeg føyet en liden beskrivelse hvad som er ved enhver af disse Kircker at mercke enten af Situation eller andre ting. Og da Jeg aar for aar ved mine reyser har optaget stycke for stycke af heele Sparboen, til et land Kort over samme, ret ad rigorem geometric., saa bliver Jeg nu færdig dermed i sommer om Gud sparer hilsen (baade i stort og lidet bestik); med det samme komer Jeg til at anføre alle gaardene, som tegnes for destination med adskilte farve, for at vise Mensal gods Dragon kvarterer, Soldater lægder, skieløbers lægder etc. Denne Piece bliver da nogit vitløftig og temelig kostbar for Kaaberstyckerne, især land Kortet, hvoraf det, som kommer i bogen, bliver kun paa et half arck omtrent.

Jeg har Ey endnu skrevet hr. Nannestad til, om hand vil tage i mod dette, og hielpe det for lyset. Skal Jeg paa Egen be-kostning gjøre det, komer det Ey saa hastigt ud.

¹⁾ Besvaret den 14de Maji 1762. (G.s paategning). Er nr. 47 ovfr.

²⁾ Vistnok i anledning hans verk *Norvegia sacra*, se nr. 213 ovfr.

Jeg har længe siden ønsket at bekomme D. H.s Egne skrifter, som anføres i Deres Epistol. Pastoral. Men Jeg har stedse ventet paa leylighed at aflægge min opvartning for Dem i Throndhien, som dog lycken har misundet mig, og at tale selv med Dem derom. Da nu dette icke saa snart kand haabes for mig, allerhelst da D. H. agter sig til Nordlandene til sommeren, saa beder Jeg allerydmygst, at baade det første hæfte af de Throndhiemske samlinger saa og Et Exémplar af Deres Egne skrifter, maatte leveres til min Commissionaire Monsr. Jacob Helge, som er Magistratens fuldmægtige i Throndhien, tillige med regning paa hvad de koste, og ere de uindbundne, lever(er) hand dem til min bogbinder Monsr. Falck. — — — Jeg maa slutte for Postens hastighed og udbeder mig, næst beste ønske, den ære stædse med ald soumission at kaldes etc. Deres etc. A. Norman.

476. 1762 18. Mai fra Joh. Paulli¹⁾, Kjøbenh. (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop Gunnerus. Det, som har givet mig den Dristighed at underdanig indsende følgende Linier til D. H., er, at jeg ingenlunde tvivler om, at den Artighed, som var Dem sædvanlig, den Stund vort Academie nød den Lykke at profitere af Deres Lærdom, endnu findes hos Dem, og altid bliver en uadskillelig Egenskab hos D. H. Min ringe Person er Dem vel ube kiendt, undtagen for saavidt D. H. enten kan erindre sig at jeg frequenterede Deres Collegier ved Academiet, eller og at det er bekiendt, at der er udgivet en Dansk Oeconomisk Urtebog, hvilken jeg efter mine ringe Kræfter har forfærdiget over endeel af vore Danske vilde Væxter, og som jeg ønsker maatte finde D. H.s Bifald, hvis den er kommet Dem for Øyne. Ikke desto mindre har jeg nu taget mig den underdanighed at indsende et Stykke af en Afhandling om Agerdyrknings Historie, eller om dens Oprindelse og Fremgang, til D. H.s videre Undersøgelse, om den kan kiendes værdig at blive indlemmet i Deres lærde Selskabs Skrifter, hvoraf den lærde Verden har til Fornøjelse allerede seet den første Deel. Jeg har længe staaet i Tvivl hos mig selv, om jeg skulde driste mig til at indsende det, deels fordi det kortelig og ikke lær-

¹⁾ Besvaret den 30. Maj. 1763. (Gunnerus' paategning). Er nr. 265 ovfr,

dere er udarbejdet, hvilket mine Kræfter ikke tillader, dels fordi det aleene har en Student til Forfattere, nemlig mig, som med Besværlighed har opholdt sig i en 7 Aars Tid og endnu opholder sig ved Academiet, uden Hielp, Understøttelse og Emploie; men fornemmeligst fordi jeg ikke veed eller har kundet merke af Deres Fortale til Sælskabets Skrifters første Deel, om D. H. tager imod nogen Afhandling af Fremmede og udenfor Tronhiems Stift. Der-som altsaa min i Underdanighed indsendte Afhandling skulde kiendes værdig at nyde Sted i Sælskabets Skrifter, vil jeg underdanigst udbede mig den Godhed, at D. H. vil enten forbedre eller forandre deri, efter sit eget Forgotbefindende; da jeg siden skal give mig den Dristighed at tilstille D. H. Continuation. Hvis det ikke skulde skee, da er min underdanige Begiering, at det Indsendte maatte blive mig sendt tilbage med første Lejlighed; og kan D. H. herom give mig Underretning ved Boghandler Pelt, hvor jeg underdanig vil formode at finde en liden skriftlig Resolution fra D. H., naar De bærer ham med Bud fra sig. Med Tiden vil jeg see at kunne have den Ære at indsende noget i Natural-Historien, paa hvilket fornøjelige Studium jeg nu har anvendt 3 à 4 Aar, fornemmelig hvad Urter og Insecter angaaer (thi Mineralier findes ikke i Danmark) og det saa meget meere, efterdi Medicinen er mit egentlige foresatte Maal. I øvrigt vil jeg underdanig udbede mig D. H.s høie Bevaagenhed, og, ifald jeg torde, naadige Recommendation til en eller anden Herre her i Kiøbenhavn, for at faae nogen Adresse, allerhelst det nu omstunder giælder paa Patroner. Imidlertid vil jeg underdanig have mig recommenderet D. H.s Bevaagenhed, med Ønske, at De længe maae leve til den Christne Kirkes Nytte og den lærde Verdens Fornøjelse, forblivende D. H.s etc. Joh. Paulli.

Paa brevets bagsidē er som koncept til svar skrevet¹⁾:

Til Monsr. Pauli! Formedelst den nu forefaldende Lejlighed til Søes som den beqvemmeste til disse Sagers Befordring som falder altfor kostbar at betale postpenge af, har det T.hjemiske Selskab resolveret at sende Dem deres mst. tilbage og formelde dem sine betænkninger derom. Vi gjør os en fornøjelse af at kunde tjene mange, men anseer os med all Rette vore egne mere forbundne,

1) Ordene er sterkt forkortede.

end fremmede, ja vi gjør os en ære af at kunde tjene den lærde verden med noget rart, altsaa vove vi ei at give noget ud, som vi kunde vente os utak for. Vi havde været gandske rede til at give deres Skrift stæd i vore actis, saafremt det havde været et mesterstykke og en original. Men vi anseer det egentlig som excerpta af Polydoro Vergilio¹⁾ de Inventorib. rerum, altsaa kand de selv slutte, hvad Tjeneste mand kand vente det vil komme til at gjøre. Det meste deraf er de gamles mytologie og fabler, hvilke ei i saa oplyste Tider som nu kand være [at] agte noget. Det skal være os kjært om de ere istand til at gjøre nye og rare Opdagelser i botaniquen, saa kand de vist forsikre dem om at være høyt opskreven. Vi ere ei selv saa fattige at vi jo med egne afhandlinger kand opfylde Rummet, thi hvis saa var imponerte Nødvendigheden os at tage quid pro quo for at fylde det. Det er vor hoved Sag hellere at faae gode end overflødige Sager. Vi undskyldte denne lange Tid, som er gaaet forbi, inden deres Skrift er sendt tilbage og saadant formode vi bliver os eftergivet i betragtning af, at enhver tid er ei belejlig og enhver Lejlighed ei tilstrekkelig til saa lang transport som falder herfra til Kbh. Vi ønske dem til Slutning lykke i deres foretagende samt ære og hæder(?) af deres arbejde, hvornæst vi med affection forblive Deres beredvillige tjenere.

477. 1762 4. Juli fra C. Linné, Upsala. (VS.)

Reverendissimo Dno. Episcopo DD. Joh. Ern. Gunnero
S. pl. d. Car: Linnæus.

Me Tuis besti literis Reverendissime D.ne Episcope datis d. 24. aprilis, ad quas serius respondeo quam oportet; quæsivi interim videre acta vestræ societatis, sed in cassum hactenus. Interim lætor quod Deus excitaverit aliquem, quem e meliori luto finxerat, ad rimandum sua naturæ arcana in remotissima plaga hyperborea, quæ se subduxit curiosorum oculis ab orbe condito et Tibi reservavit hæc sacra.

¹⁾ Polydore Virgil (ca. 1470—1555), f. i Urbino i Italien, paveligt sendebud til England 1501, hvor han opholdt sig indtil 1551 og beklædte forskjellige geistlige embeder. Foruden det nævnte værk, der udkom i 8 dele (Paris 1499—1521) og vandt megen udbredelse, skrev han ogsaa en Historia Anglica i 26 Bd. (Encycl. Britan.).

Descriptio Tua Chimæræ monstrosæ certe absolutissima erat, sed non rite capio quomodo 4 numeras foramina ad latera colli, cum in specimine meo sicco et in S. Regis tantum unum observo; an 4 foramina interius intra singulam aperturam. Meretur certe hæc descriptio, si qua alia, actis vestris inseri. Utinam liceret una Tecum videre Tuas Aves rarissimas, quas Te habere probe servatas, easque plurimas, a Tuis audivi; possem tum respondere ad Tuas literas; nunc vero de non visis nihil audeo pronunciare. Sed avide mihi exopto vestratum Acta societatis, quo, in iis, videam tot a Te delineatas aves.

Centrine auctorum är helt vist en squalus, et nil commune habet cum Chimæra. Si velis et queas aliquam Avem vel piscem exenteratum ad me mittere, quid de iis sentiam, mox habebis. Pulcherrimum sit oportet spectaculum habere adeo mansuetum Lagopum. Skua Hoyeri an sit Larus parasiticus? forte! non repugno. Vale et me tuis annuera. Tu poteris in ista patria plura præstare quam alius ullus mortalium, qui habes sub Tuo imperio omnes Theologos Regionis; utere felicibus annis.

478. 1762 7. Aug. fra Ascanius¹⁾, Charlottenborg, Kbhvn. (VS.)

Høiædle og Høiærv. hr. Biskop. Den ære og Venskab, som d. h. har vildet beviise mig ved skrivelse af 23. April a. c. har været mig saa meget mere behagelig, som den er et øiensynligt beviis paa deres hue for Nat. hist. og øvrige phys. Videnskaber. Men ieg maa beklage, at Befordreren, som skal være en Cadet, har holt brevet og medfølgende, saa længe tilbage at de ei før forgaars ere komne mig tilhænde, ligesom og flasken med Contentis er bleven borte. H. Ex. overhof Marskallen²⁾ samler vel ei paa fugle, dog siden disse ere rare skal de blive ham presenterede efter Deres Villie, det har været mig en fornøielse, at faae en Colymbus arct. som er temmelig vel conserveret, men det er skade, at fuglene ei holde sig paa denne maade, om de kunde faaes hele og præpareres i en ovn, var det bædre, da de aldrig fordærves naar luften holdes ude, ved det enhver faaer sit eget rum. Hvad figu-

¹⁾ Se nr. 261 ovfr.

²⁾ A. G. Moltke, se nr. 233 ovfr. og aarsskr. 1888—90 pag. 225 angaaende hans samlinger.

rene angaaer for Deres Tronh. actis, da skulde ieg raade at lade dem her gjøre under nogen opsig, siden nøiagtighed her udi er hovedsagen for en Naturalist.

Med det Kgl. Cabinet for Nat. hist. holder ieg mig endnu ene til steenriget, hvortil for petrificaters skyld Musler Snækker og Polyparier høre, som originaler af de Kropper, der nu findes paa det tørre. Ieg har med fornøielse seet den excellente piece af *Madrepora axillis perforatis* hos hr. Et. Raad Klevenfelt af deres høiærv. haand, som vist vil gjøre en af Keiserens rare stykker men som vel havde fortient stæd her i Cabinetet, ved leilighed vil ieg have den Charlottb. Inrætning D. h. recomenderet. Det var ypperligt om man kunde faae smaae Specimina af alle Polypariis tam *Corneis* quam *Lapidescentibus* i spiritu¹⁾ Conserverede, der ei kan skee uden paa stæden, ved at sætte et stykke i søe vand udi et lidet glas stille, da dyrene give sig ud med armer ligesom de i søt vand, tages da ligesaa meget brændevin i et andet glas og hældes hurtigt derpaa, dræbes dyrene in situ, da kand coralgrenen udtages, komes i frisk spiritus(?) og alletider saalunde beholdes. Saaledes kan i en Samling ved hver tør Species have en liden gren in statu naturali.

Den tilsænte Pl. marina er et nyt Species af *Gorgonia*, som Linneus i sin Catalog nu kalder de hornagtige polyparier, den kand kaldes med tilnavn *Resedata* lignende aldeles *Spicam Resedæ luteolæ* eller *Vau*, hr. Strøm har og beskrevet den, som har megen ære af sin bog, skiønt hans figurer ere sær misløkkede, der dog langt fra ei bør komme den gode Mand til Last, sært er om Polyparier findes paa saa stor dybde i Norge, den røde Coral og øvrige in Mar. mediter. findes mest paa 30—40 til 90—100 favne.

Chimæra monstr. falder og her, men skiælden, kunde faaes et Stykke i spiritu var det ønskeligt, Vi have en figur her af i Mus. Reg. Sv., men efter et tørt stykke og følgelig falsk.

Jeg havde sat mig fore denne Sommer at gjøre en Reise i Norge sær sønden fields, men er bleven hindret ved Laboratorii Inrætning her paa Slottet og øvrige forrætninger, De politiske Aspecter der end og truede Videnskaberne, ere nu komne i en bædre Constellation, saa man kan vente den forige Klarhed tilbage.

1) Ordet sterkt forkortet, saa læsemaaden usikker.

Jeg har med megen fornøielse læst Acta Nidros. som giøre sine ophavs Mænd megen ære, og vil stræbe ved given leilighed at indsænde D. h. noget til inrykning der udi.

Da med den Kongl. mineralogiske Samling saa vit er kommet, at der udi $\frac{3}{4}$ af bekiente ting til demonstrationer kan opvises, saa vil og vel med første en fuldstændig Catalog her over udkomme, tienende til forelæsninger og tillige befattende de fleste Norske og Danske Mineralier og Fossilier.

Dersom D. H. fremdeles vil ære mig med brev vexel, skal det være mig en fornøielse som er Min høitærede Herre Deres underdanige tiener

Ascanius.

479. 1762 16. Aug. fra Chr. Weldingh, Talvig. (RA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop! Efter Tilhold af D. H.s meget gunstige af 26. Oct. A. p.¹⁾, det jeg ved min Tilbagekomst fra Fjældet i Vaaren havde den ære at imodtage, fremsendes hermed underdanigen Copie af mit Kalds Brev paa at være Sogne Præst til Maasøe tilligemed Eeden undertægnat, hvilket at icke før er skeet, beder ydmygst, maatte icke ilde optages i Betragtning af: at jeg ved Vaar-Postens Afgang ej var tilstæde, da, i fald saa icke hafde været, icke heller skulde have manglet efter underdanig Skyldighed bægge Deelee strax ved første Post at have tilstillet. Til mit Kald indtraf jeg nogle Dage efter Hr. Moldes²⁾ Afrejse, jeg ynsker, jeg var af den hilsen, at jeg kunde paa det Stæd tjene saa vel, som jeg burde, til det Øyemed, hvorfor jeg er kommen der, hvorfor jeg og har icke vildet spare en temmelig depence derved, at jeg har paataget mig en kostbar Rejse til hrr. Skøtte³⁾ i Nordlandene, som sagdes at være en Medicus, men fik ej andet Raad, end dette, jeg før vidste og har forsøgt, at underkaste mig operation, hvortil jeg da ogsaa maa beqvemme mig, om ej andet raad skulde være til at undgaae saa haard og uvis et Forsøg. Jeg har derfor og givet mig den underdanige Frihed at skrive til Collegium med denne Post samme Sag belangende og ydmygst at bede om

¹⁾ Er nr. 134 ovfr.

²⁾ Ole Molde, se nr. 150 ovfr.

³⁾ Eric Gerh. Schytte, se nr. 181 og 260 ovfr.

tilladelse at rejse ned et andet aar, neml. 1763, da samme ydmyge Begjæring ogsaa bliver til D. H., Det maatte behage at lægge denne Godhed til den forrige at tillade mig det samme, og, siden jeg vel troer, at det høye Collegium ynder mig nok til at tage imod Forslag til Forfløtning i tiiden til Danmark, saa giver mig den godhed og yndest, D. H. allereede har behaget at kaste paa mig, ydermeere denne underdanige Friehed, at udbede mig den naade, De vilde recommendere mig til Collegio med det samme at blive hjulpen i Danmark. Da imidlertid mig maatte tillades at forsyne mit Kald med hr. Grøn¹⁾ eller Hr. Skønning,²⁾ indtil blev resolveret om mig enten at blive i Danmark eller at rejse tilbage til Finmarken, om jeg var saa lykkelig at blive hjulpen imod mit tilfælde. Mig er bleven berættet paa min Rejse til Løngen, det D. H. havde beræret mig med en Skrivelse fra Tromsen med hr. Porsanger, det har jeg ej endnu erholdet, siden jeg ej hafde den ære at træffe Hr. Porsanger, som tog en anden Vej forbie Maasøe, for samme aflægger til viidere min ydmygste taksigelse, men hafde jeg kundet forestillet mig, at D. H. skulde, som skeede, ved modvind blevet hindret i at fortsætte sin Rejse, hafde jeg vist nok blevet saa lykkelig at indfinde mig paa Tromsen, for der at nyde den ære, som jeg alleene eengang tilforn har haft i Khn., selv at gjøre min opvartning, det jeg nu icke veed Lejlighed til meere, men alleene recommenderer mig paa det ydmygste, stædse forblivende etc. Deres etc.

Christian Weldingh.

480. 1762 25. Aug. fra E. Rosted, Tranøen.³⁾ (RA.)

Høyædle etc. Herr Doctor og Biscop. — — — Den Torske Konge, jeg meldede om, ved D. H.s nærværelse følges nu med Sr. Hoff, den er ey vel tillaved, da den der hafde den, ey har keeret sig derefter fra begyndelsen, jeg seer ingen anden forskiæl fra en anden Torsk, end alleeniste hovedet, der end synes at være mere kubben og klubbet end paa en anden Torsk; thi hafde den

1) Jens Grøn, se nr. 145 ovfr.

2) Jac. Elias Schjønning, se nr. 154 ovfr.

3) Se Gunnerus' svarbrev nr. 176 ovfr.

været ret medfaret fra begyndelsen, hafde den vel haft en anden anseende.

Ænderne har jeg sendt Bud efter, men ey bekommed til mig.

Duunen, som jeg forpligtede mig at skaffe D. H. for de leverte 11 Rdlr. kunde jeg til denne tiid umuelig ey faae fra anden stæd, og hos mig self hafde jeg sandelig ey en mark saa reen, at jeg kunde sende afstæd, men behager D. H. at liide paa min ærlighed, skal jeg see Dem dertil forvissed med sicker Leilighed, om Gud vil til Sommeren igien, ihvorvel det gjør mig ont, at jeg ey skulde kunde fuldbyrde mit giordte Løfte, og end mere at jeg ey hafde det i forord ved Pengenes overleverelse.

Angaaende Wangne-Fangsten, da er det mit stadige forsæt, at see den istandsat, til hvilcken ende jeg har bedet Sr. Hoff kiøbe mig i Tronhjem $1\frac{1}{2}$ vog fiint snøre, som maae bruges til Garn, tov at skyde det paa har jeg vel self; hvorfore jeg efter D. H.s eget forlangende til at bekoste Redskaberne, skal jeg gjerne legge umagen og arbeidet dertil med fornøyelse, da jeg og self kunde maaskee faae den min Fiende at see i øynene, og faae min Glæde over ham opfyldt. Jeg formoeder og, at D. H. staaer mig bie, ifald der skulde skee Klagemaal, eller jeg skulde komme i nogen ulæmpe derfor, da jeg har foranstaltet det med een af min Meenighed, at gjøre sig umage med at skyde een paa fiske Klackerne, og til recompance har jeg loved ham 2 rdlr., da hand og jeg i Vidners paahør har gjort anstalter, paa det hand des frimodigere kunde gaae til Værcks dermed, saasom hand ellers icke torde gjøre det, saa at, gaaer det nu icke med saadanne anstalter an, veed jeg ingen Raad, da jeg har den tancke, at mit ønske opnaaes, hvoraf jeg ret vilde flattere mig, ja og glæde mig over, at faae een for mig saa skadelig en Fiende i Hænder til at anatomere, og glipper det her hos mig at faae ham i snaren, saa er det og andre Stæder ugjorligt. Jeg vil derfor da ønske, at baade D. H.s som og mit ønske kunde opnaaes til fornøyelse for omkostningerne.

Motte jeg nu og tage mig den frihed at udbede mig, det D. H. kunde faae nogen underretning angaaende Perle-Fangsten, maaden at fange den paa, som tiiden paa hvilcken den skulde være moeden, da udbad jeg mig ydmygst samme motte meddeeles

mig, paa det jeg kunde gjøre et forsøg dermed. Hvad andre ting angaaer, skal jeg gjøre min fliid end som tilforn. Da jeg med dybeste Submis har den ære at henleve etc. Deres etc. E. Rosted.

481. 1762 3. Okt. fra C. Morsing,¹⁾ T.hjem. (StA.)

Høygunstige Hr. Biscop! Jeg har dend Ære kuns herved kortelig at anmelde det ieg i aftes ner hos dend gamle Busch saa et rart Søetræe, hvilket hans Søn hafde bragt med sig fra Floørerne ved Storfosen hidtil Byen, og jeg strax gjorde anmodning til Ham, at maatte falde til M.hr. Biscops Natural Cammer, det har og adskiellige andre Søegevæxter hos sig deels løse, deels i grenene indflettede, skal være opdraged over 100de fafnes dybhed, og har kosted ham, efter hans Sigende 2 Rdlr. til Fiskeren, Om Hr. Biscopen vilde idag besee det, haaber ieg samme efter hans Løfte til mig, det kommer i M.hr. Biscops Eje, uden at sendes en anden steds hen. Jeg henlever med underdanighed etc. Hr. Biscops etc.

C. Morsing.

482. 1762 15. Oktbr. fra T. Klevenfelt, Kjøbenh.²⁾ (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop! Fra Aarets Begyndelse af har jeg stædse skrantet og til deels været saaledis betagen, at jeg snart icke har været ude af huset, ja end icke i høyeste Rett og dette er Aarsagen, at jeg saa lidet har profiteret af correspondancen med en saa høyærværdig Mand og Værdig Velyndere. Paa nerværende Tid er jeg u-leyliget med baade Svaghed og u-behagelig Flætning, saa jeg er i en meget stor confusion, kand dog icke undlade ved denne Leylighed at fremsende (som en liden Erindrings Begyndelse og Erkiendtligheds første Grøde) 6 smaa Bouteiller ægte Ungerske Viin fra Keyserens egen Kæller — Aus Norden kommt Goldt! = Mahr³⁾ wenig sagde Hollænderen — Om store

1) Christen Morsing, f. 1721, 1739 dimitteret fra T.hjems skole, 1744 pers. kapell. hos faderen, der var sogneprest til Næsset, opholdt sig 1756—1759 i Kjøbenh., var derefter en tid hjælpeprest hos sognepresten til Domkirken i T.hjem, stiftsprovst Jakob Thode. Blev 1766 sogneprest til Aulum i Ribe stift. Døde 1790.

2) Besvaret den 29. Januarii 1763. (G.s paategning).

3) Vistnok maar (hollandsk) = kun, men, dog.

Herrer tør Mand icke sige, at De ere Gniere, Gniskere, Suur-fittede — altsaa satis est dicere de Imperatorens Keyserlige Mayestet, at hand er en stor husholdere og icke gifver for meget bort af Gangen. Til Foraaret, om Gud sparer Livvet, skal jeg stræbe at sende nogle Vest-Indiske Coquiller, haaber og, at min høyærværdige Ven betænker mig (skiøndt u-forskyldt) med noget af den Nordlandske Reysis Skatter — Men! intet almindeligt skal komme ind, siger Apostelen.

Jeg er nu saa opfyldt i Krogene med til deels u-betydeligt saavel i henseende skilderier og andre Sager, at jeg icke under Noget Plads uden det som er extra-got. — Et got og rart Stycke (være sig af hvad slags) prefereris hos mig for en Mængde af det slags, som ey er attention værd og ey gifver mig nogen Oplysning, dog maa mand i en Samling hafve baade ondt og got. Deels for Samlingens, deels for Forskiellens og Oplysnings Skyld — Nu samler jeg for mig self, thii jeg er kieed af at gifve Keyseren uden det Keyserens er helst naar det heder pour le tout — Ich sage Danck, Jesper!

Det Wienske Cabinet eyer fra min haand allerede en liden kostbar og saa rar Forraad, som kunde hafve giort min egen Samling brillant, om jeg self hafde beholdt hvad nu er borte. — En steen-haard Norsk Corall-Samling af ofver [een] Alen i længde, brede og høyde — forsynet med saa mange accessoriis som kunde fortiene en temmelig vitløftig protection af en Professore Naturæ Historalis — En Grønlandsk ægte Granat in matrice af ofver 2 Punds vægt, som Hr. Professor Egede efter 20 Aars Søgning har funden i Landet — En Cristal-Druse af ofver 1½ Alens længde med angeflogene og igien anden gang Cristicerede og brillerende blomster, saa skønne i Naturen efter-abede, som om de vare voxne i det skiønneste hafvebede — u-talligt meere af saadant slags — O, utinam tum cum eller da jeg sendte alt dette bort jeg hafde haft bedre Forstand — Miserere mei, Domine! og understødte mig med det beste og meste, som kand ofverladis. Dominus Pro Cancellarius og Andre have allerede Nock. Min gode Ven Hr. Et. R. Suhm maatte slittig hilsis — jeg ynsker at hand snart igien maa brænde Kaffe-bønner — Forblifver med særdelis consideration D. h.s tjenstydmygste tiener

T. Klevenfelt.

483. 1762 2. Novbr. fra Major I. G. Coldevin,¹⁾ Over Hochstad, Frosten. (StA.)

E. S. Dersom D. h. kunde undvære Schwamerdams bibel der Natur²⁾ og vilde laane mig samme paa en Maanedstiid, ønskede jeg det gierne.

484. 1762. 13. Novbr. fra J. Lund,³⁾ Kjøbenh. (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biscop etc.! Ved nærværende har ieg den ære underdanigst at tilmælde D. H. min Ankomst til Kiøbenhavn, som dog skede sidst i forrige maanet, og logerer ieg nu hos Hofdantzemester Laurent paa Kongens nye-Torv, dette, saavel som at have aflagt min Taksigelse i all underdanighed for D. H.s for mig hafte Gunst og Bevaagenhed, burde have blevet længe siden af mig opfyldt. Men den fortrædelige Confusion, D. H.s Breve ere komne i, har afholdt mig hidindtil i Haab om dog engang at bekomme dem. Amtmand Hammer førte dem med sig til Christiania, og som Han kom et par dager for mig afleverede Han Brevene til Hr. Busk,⁴⁾ der glemmer at overlevere mig dem; da ieg ved min Ankomst hertil, faar Sammenhængen at vide, skriver ieg strax til Christiania, og ventede med denne Post, men forgiæves, baade paa Svar og Breve; Jeg er altsaa ilde deran, hos Hs. Excell. Greven tør ieg ej, i mangel af Deres skriftlige Tilladelse at rejse, ej gjøre Opvartning, det bæste er Han kommer ej til Kiøbenhavn før sidst i denne maanet, heel ømt gjør det mig for D. H.s andre Breve, og den mig givne Commission, haaber dog D. H. er saa Gunstig og ej tilregner mig det til Onde, da ieg er ganske uskyldig, skal og ved denne Post paa nye skrive til Christiania for om mueligt at faa fat paa dem, det ieg og haaber, da det skulle være underligt, hvorledes de skulle blive borte. Ikke desto mindre vil ieg udbede mig en nye Tilladelse og Attest, om forrige mod Formodning ej skulle blive mig indhændiget; og om mueligt, det da maatte ske med denne Post, faar ieg imidlertid Brevene skal ieg strax underdanigst tilmælde det D. H.

1) Se nr. 204 ovfr.

2) Se nr. 254 og G.s svarbrev, nr. 279 ovfr.

3) Se nr. 277 ovfr.

4) Se nr. 217 ovfr.

Andet nyt veed ieg ikke end Hr. Meintz¹⁾ bombarderer gr. Holstein og Collegierne med adskillige Klagebreve til største deelen heel vanskelige at forstaae, gr. Holstein har faaet et, som, om det skulle indholde noget, maatte det være en Begiering at faa Hans Datter om der var nogen tilbage. Begyndelsen skal være denne: Som ieg ej har den Løkke her paa Stæden at behage det smukke Kiøn, da ieg dog tilforn har været saa Løkkelig etc.

Af det store Topographiske værk Hr. Just. R. Jessen og Hr. Steenbock²⁾ har under Hænderne skal nogle ark være trøgte, ieg har ej haft den Løkke at see dem, men efter Hr. Professor Ascanii ord, skal det være noget elændigt Tøey, saa meget er vist, at Hr. Steenbock venter paa ordre at rejse op til sit Kald.

Nest at tilønske D. H. etc. underskriver ieg mig med allerærbødigste Høyagtelse Hr. Biscops etc. J. Lund.

485. 1762 20. Novbr. fra J. Lund, Kjøbh.

Høyædle etc. Hr. Biscop etc. Paa Onsdag blev D. H.s Breve mig tilbragt fra Christiania med Hr. Professor Holm, nemlig: min Rejse Tilladelse og Attest,³⁾ for hvilke ieg underdanigst takker, et Brev til Hr. Prof. Øder,⁴⁾ som ieg selv strax overleverede, et dito til Cantzelie Secreteren⁵⁾ blev og strax befordret, nok et Brev til Hr. Stabel Brun⁶⁾, som end er min Forvaring, da Han endnu ej er indkommen fra Fredensborg, men ventes daglig; Enkedronningen kom hertil i Torsdags, og ventes det Kgl. Herskab vist d. 24de i denne Maanet. Doctor Holmbøe⁷⁾ har uden ansøgning og maaske mod sin Villie efter endeels sigende, faaet Stifts Provstiet i Christiania, for Resten er der faa eller ingen Vacancer men nok af Søgende; paa Onsdag kommer Hs. Høygrævelige Excellence til Byen, saa ieg paa Torsdag i Guds Navn faar at giøre Begyndelsen med

1) Se nr. 284 ovfr.

2) Se aarsskr. 1888-90 pag. 204 og nr. 247 ovfr. samt nr. 533 nedfr.

3) Er nr. 277 ovfr.

4) Er nr. 255 ovfr.

5) Er nr. 309 ovfr.

6) Er nr. 274 ovfr.

7) Otto Holmbøe, f. 1710, 1742 slotsprest og sogneprest til Aker, 1760 dr. theol. og 1762 stiftsprovst og sogneprest til Kristiania. Døde 1773.

mine Ansøgninger. Kan ieg i den Tiid ieg her opholder mig være D. H. til nogen behagelig Tieneste skal det være mig en Fornøjelse derudi at efterkomme min Skyldighed; Imidlertid tager ieg mig den Frihed underdanigst at anbefalle mig etc. og henlever i dybeste Ærbødighed etc. Hr. Biskops etc. J. Lund.

486. 1762 20. Novbr. fra C. Müller¹⁾, Kjøbh.²⁾ (StA.)

Min Høistgunstige Mecænas! Efter 7 ugers besværlige og kjedsommelige Reise kom jeg endelig til Kiøbenhavn Lykkelig og vel med mine Smaa Reise-Kammerater. Jeg skulle forlænge siden have avlagt min skyldigste underdanigste taksigelse til D. H. H. for altid udviste store og mangfoldige Grace imod mig og mine, men det meget Bryderi som jeg til denne tid haver haft med de Smaa jeg bragte ned med mig, haver hindret mig derfra.

Tag da ikke u-gunstigt op min Høistgunstige Mecænas! at jeg nu først kan have den ære underdanigst at svare paa den mig gunstigt anbefoede Commission angaaende Linnæi Systema som skulle indkjøbes — Bogen er at faae, og saasnart Lejlighed gives skal den strax blive opsendt. Skulle imidlertid den nyere Edition, som daglig ventes, komme ud, kjøber jeg den, hvormed Kjøberen ventelig vil blive bedre fornøjet. Denne omstendighed er just aarsagen til at de faae Exempl. som ere at faae av de eldre Editioner ikke blive avsatte, og hvorfor jeg ingen til denne tid haver villet kjøbe.

Hr. Etats-Raad Clevenfeldt samler nu av al Magt Naturaljer til sig Selv, og haver dermed allerede giort en god Begyndelse — Ellers haver jeg den ære at gratulere med den Skønne Samling av Rariteter, som mig av hr. Amtmand Hammer er sagt skulle være forskaffet i dette Aar i Nordlandene. I Særdeleshed haver jeg hørt den Brygde meget berømme, som endelig skal være indsendt fra Smølen.³⁾ Jeg haver tilligemed min Broder giort mig al muelig u-mage for at faae fat paa noget til D. H. H., som kunde være rart, men her ere Hundrede hender derom. Dog haver jeg Løvte paa 1 Stykke Crystallum duplicans og 1 Stykke

1) Se nr. 243 ovfr.

2) Besvaret den 24de December 1762. (G.s paategning).

3) Se nr. 77 og 79 ovfr. G. fik sommeren 1763 et brugdeskind (se selsk. skr. III pag. 35) og 1765 et brugdehoved derfra (se nr. 80 ovfr).

Chalcedon, hvilke tilligemed hvad andet jeg kan faae fat paa skal med første Lejlighed blive opsendte. Den Første Part av Strøms Søndmørs Beskrivelse er nu udkommen, roses her meget.

Freden skal nu av Kongen i Engeland være sluttet til største Misfornøjelse for øvre og nedre Huuset med Frankrig og Spanien. Conditionerne ere ikke saa tilforladelige mig berettede at jeg tør debitere samme, men dog haver det sin Rigtighed med Hoved Sagen. I Sverrig ønskes der paa u-rolighed. De hollanske aviser vil at Sverrig med Rusland skulle forenes imod Dannemark; men egentligen er det vel en indbyrdes Misfornøjelse blandt de Svenske over Vexel-Coursen, som er saa falden til anseelig Skade for Riget, at man nu her kan faae, som ordet gaaer, 1 Dal. Sølv Mynt for 12 Skill. dansk, hvorved tabes meget over 100 pr. C. Til den ende skal der nu til foraaet være berammet 1 Rigsdags Samling for at bøde herpaa. De Norske, især Tronhiemske, døer her i hobetal, Neppe gaaer nogen Dag forbi, at jo 6 à 7 liig [begraves]¹⁾ og ligesaa mange igjen staaer ferdige. Eendel af Officiererne have og været syge, dog er ingen av Dem døde. Mine egne omstændigheder angaaende, da ere de saadane, at hvis D. H. H. ikke vil efter sædvanlige Grace gunstigst recommendere mig til D. H. H.s mægtige Venner her paa Stedet, hvor jeg er gandske fremmed, da seer jeg ingen udkomme til min Befordring — Det er paa Grund av min Høistgunstige Mecænatis gunstigste Løfte jeg understaaer mig at begiere saadant, forsikret om at min underdanigste Begjering ikke nægtes mig. Grev Moltke veed jeg gjør for D. h. h. alt hvad han kan, ligesom hr. Pontopidan, Et. Raad Finkenhagen foruden mange andre. Præstekald søger jeg aldrig. Forresten maa det blive hvad Gud og Kongen vil. I øvrigt tør jeg forsikre det aldrig skal fortryde min høistgunstige Mecænas, at have befordret min Velfærd etc. etc. C. Müller.

487. 1762 24. Novbr. fra E. Schytte, Lyngs Ejdet.²⁾ (RA.)
Høy-Edle etc. Hr. Biscop etc. Jeg har den Ære herved underdanigst at tilsende D. H. H. det sædvanlige Mandtal og Journal,

¹⁾ Et ord i kanten af brevet afrevet.

²⁾ Besvaret d. 12. april 1763. (G.s paategning). Er nr. 182 ovfr.

som er det 6te i Tallet, hvornæst jeg allerydmygst udbeder mig den Grace at blive det Høye Collegio foreslaaet til den ved Hr. Sidenii¹⁾ død existerende vacance paa Buxnæs. Hvorlænge og hvorledes jeg har tient, formoder jeg at være det Høye Collegio lige saa lidet som D. H. ubekient: Jeg fordrister mig derfor underdanigst at haabe, at min lange Tieneste maatte ved denne Leylighed komme i Naadigst Erindring. Desforuden begynder de Stød, som min Helbred ved den paa Reyserne ikke siælden mødende travaille efterhaanden har faaet, ved Tidens Længde alt mere og mere at føles; Særdeles blev jeg paa min Vinter Reyse 1761 angrebit af en smertelig Øyen Svaghed, som recidivérer saa ofte, som jeg maa opholde mig i Finnernes røg-fulde Boeliger, og derved gjør mig mit Embeds Forretninger overmaade besværlige, foruden at mit Syn alt mere og mere svækkes, saa at Jeg ikke seer mig i Stand til herefter som tilforne at gjøre mit Embede fyldest ved at reyse i districtet. Dette vilde jeg og ydmygst bede at D. H. Gunstigst vilde behage at forestille Collegio.

Den Ære, som D. H. H. har villet bevise mig ved at tilsende mig det Thronhiemske Selskabs Acta, skal være mig en kraftig Opmuntring til, under mindre kummerlige Omstændigheder, at arbejde paa at tilveyebringe noget, som kunde være værdigere at komme for et saa anseeligt Sælskabs Øyne, og har Jeg i den henseende tænkt at bringe i Orden det som Jeg i 10 Aar har samlet paa til en Afhandling de morbis Nordlandiæ endemiis & medicina eidem domestica, opmuntret dertil ved Th. Bartholins Tractat de medicina Danorum domestica.²⁾ Imidlertid har jeg den Ære herved at aflegge min underdanigste Taksigelse for denne D. H.s Godhed etc. etc.

E. Schytte.

¹⁾ Leonard Sidenius, f. 1702 (faderen var en pelsvarehandler Abraham, boende ved en elv Siden i Jemteland), 1722 dimitteret til universitetet af Thomas v. Westen, exam. theol. 1724, 1725 missionær til Ibbestad, 1728 vicepastor og 1740 sognepræst til Buksnæs. Er fader til den nr. 363 nævnte Jonas Sidenius.

²⁾ Se aarsskr. 1888—90 pag. 127.

488. 1762 26. Novbr. fra L. F. Broch, Dolmøe,¹⁾ Hitteren. (StA.)
 — — — P. S. Da d. H. var af den godhed at love, at forsyne
 mig med den første Tome af Hees forklaring over Passionen, gi-
 ver jeg mig herved frihed at erindre derom — prænumerat. Sedd-
 len for 2den Tome sendes herved — siden den var forlagt for mig,
 da jeg lod afhente bogen, men den 2den Tome har jeg faaet.²⁾

489. 1762 18. Decbr. fra I. C. & G. C. Berling,³⁾ Kjøbh.⁴⁾ (StA.)
 Højædle etc. Hr. Biskop! Vi tage os den Frihed herved at
 insinuere vores allerydmygste Lykønskning til det forestaaende Nye-
 Aar, at D. H. H. maatte i all optænkkelig Velgaaende fuldende
 samme, og mange paafølgende Aar, med sand Fornøjelse.

Een Deel af De Højædle Herrer Biskopper har til forgangne,
 og nogle forrige Nye-Aars Tiider været saa gunstige at lade os
 tilstille den ved Aarets Slutning indrettede Liste over de Aaret
 igiennem Copulerede, Fødde og Døde i deres Stift, af hvilke vi og
 have benyttet os, ved at indrykke dem til almindelig Bekiendtgjø-
 relse i de her af os udgivne Berlingske Aviser; Men dette har
 hidindtil ikke været noget fuldkomment, saasom os ere ikke med-
 deelte saadanne Lister fra alle Stifterne her i Riigerne, hvorfor vi
 ej heller have kundet bringe det saavidt at meddeele vore Tiden-
 ders Læsere en Summarisk Liste over begge Riigerne, hvilket vi
 dog have ønsket, og endnu er vores Forsæt for dette Aar, i fald
 vi dertil kand erholde de fornødne materialier. Vi tvivle ikke paa,
 at jo D. H. H. saavel som andre Patrioter med Fornøjelse ville
 læse en saadan Summarisk Liste i vore Tidender, vi haabe derfor
 og at De gunstig ville befordre den samme saavidt det staaer til
 Dem, og dette skeer, naar De ville behage at lade os meddeele
 Copie af den for Deres anbetroede Stift indrettende Liste, hvilken,
 som Aviserne vedkommende, kunde Postfrie Addresseres til Det
 højlovlige General Post Amt. Vi gjøre os forsikrede om, at D.
 H. H. tilstaaer os denne Gunst etc. etc. I. C. & G. C. Berling.

¹⁾ Besvaret d. 3die Decembris 1762. (G.s paategning).

²⁾ Smlgn. nr. 41 ovfr.

³⁾ Se nr. 272 ovfr.

⁴⁾ Besvaret d. 8de Januarii 1763. (G.s paategning).

P. S. Skrivelse herom kunde leveres til Postmesteren der, som da sætter Post-Segl derfor.

490. 1762 18. Decbr. fra I. Lund, Kjøbh. (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc.! I denne uge har ieg erhholdet 2 D. H.s Breve det første i Torsdags med Mons. Baade¹⁾ og det andet²⁾ med Posten i gaar, den omskrevne Forandring i Deres Mstr. skal blive observeret, ieg har talt med Prof. Öeder og Pelt og faaet underretning at Kobberstykkerne skal i Leipzig stikkes og aftrykkes, dog den Tegning af Gorgonia undtagen, som bliver for stor for et octav Brug, og vil derfor Prof. Öeder lade en nye Tegning efter mindre Maasstab forfærdige efter hvilken den siden her bliver stukket, ellers kunde de ikkun give mig lidt underretning om Trykningen. Jeg har derfor i dag talet med Hr. Rect. Dass, som siger, Han for længe siden har tilskrevet Rect. Schönning omstændig desangaaende, Trækningen tager ej Begyndelse før efter Nye aar, de tilsente Manuscripter vil ej forslaa til mere end 20 à 21 ark. Berlins kunde ej blive trøgt med, da Hans Beregninger grunde sig paa en urigtig Poli Høyde, der differerer fra Vidensk. Sælskabs over 15 min. Naar noget derudaf bliver færdigt skal ieg søge Lejlighed at tilsænde det D. H. Fra Hr. Stabel skal ieg hilse at D. H. skal faa sit Microscopium op med Stud. Angel,³⁾ som i Januario skal oprejse, da Leut. Mejer, han ellers agtede at sende det med, opholder sig for længe Syndenfields. De omskrevne Bøger enten at opsænde eller kiøbe, skal ieg gjøre min Fliid med, endeel vil vel ej være saa gode at bekomme, uden det skulle ske hos de, som handler med gamle Bøger eller ved auctioner. Med Boghandler Rothe⁴⁾ har ieg i dag talt om at forlægge Deres Norske Flora og Pan, Han holte Prisen for Høy, dog udbad Han sig Betæknings Tiid, da Han nærmere skulle tale med mig.

Her spargeres, at vores ælste Prinsesse er paa Vejen at blive en gemahl af Kronprintzen i Sverrige, og er end de, som vil vide

1) Er nr. 278 ovfr.

2) Er nr. 279 ovfr.

3) Se nr. 497 nedfr.

4) Se nr. 279 og 284 ovfr.

de Ministre, der desangaaende paa begge sider er paatænkte. Her tales .og om en Forordning angaaende Candidaters Examen, der skal blive Præster, Solicit. etc. Hvad [sant] der er [der] udi skal ieg ikke sige, ellers er her intet betydeligt mig vidende. Vil derfor underdanigst tilønske D. H. en Glædelig Juul etc. etc. J. Lund.

491. 1762 20. Decbr. fra E. Røring, Wedøe. (St.A.)

Høy-Ædle etc. Hr. Biscop. — — — Ellers er mig ogsaa Den 11te hujus tilkommen D. H.s næstforrige Allerhøystærede Skrivelse af Den 3die Decbr. med alle derunder indsluttede Documenter, nemlig — — — 4. et Prøve-Ark af det i Trykken forventede Skrift, Clavis linguæ latinæ¹⁾ kaldet, hvortil Prænumerantere inviteres, hvilket altsammen kort efter dets Hidkomst blev udsendt til Omgang imellem Præste-skabet. — — — Sluttelig henlever ieg etc. etc.

E. Røring.

492. 1762 26. Decbr. fra P. Abildgaard,²⁾ Røraas. (St.A.)

Højædle etc. Hr. Biscop etc. Med min Svoger Hiort,³⁾ som kom hjem fra Troenhiem den 14. Dec. fik Jeg D. H.s Brev af 6te Oct.⁴⁾ tilligemed Flor. Danicæ Fascic. primum og du Hamels oversatte Skrift om Naturaliers Fortsendelse til Søes; hvilke begge Skrifter Jeg lover at conservere uskadede, og til den Ende har Jeg efter D. H.s ordre indlagt her min Qvitering for bemeldte Bøger, hvilken skulle for længst været indsendt, dersom Jeg tilforn hafde erhholdet D. H.s Brev; og fra den 14. Dec. er her ikke formedelst Uføre gaaet noget bud til byen før end nu. Jeg recommenderer mig etc. etc.

Peter Abildgaard.

493. 1763 1. Jan. fra Joh. Berg, Kjøbh.⁵⁾ (St.A.)

Højædle etc. Hr. Biskop etc.! Af Hr. Stift-Propst Mag. Thodes Brev dat. d. 23. Nov. a. p. har jeg havt den Lykke at see,

¹⁾ Se nr. 508 nedfr.

²⁾ Se aarsskr. 1891 pag. 141 og 1893 pag. 63.

³⁾ Bergskriver Peder Hiort, se aarsskr. 1891 pag. 139.

⁴⁾ Er nr. 27 ovfr.

⁵⁾ Besvaret d. 22de Januarii 1763 (G.s paategning).

at D. H. ikke har taget mine ringe Breve, om mit Stipendium,¹⁾ som endnu ikke er indløbet, ugunstig op. Det glæder mig des meere, som jeg har frygtet for at D. H. af min Paastand mod Rect. Schøning skulle fatte nogen Ufordeeltagtig Tanke om mig. Den Frygt er mig nu Gudskee Tak betagen ved ommeldte Brev, som ikke alleene forsikkrer at D. H. har lovet mig mit Stipendium, men nævner endog den Mand, som jeg her kunde vente at afhente det hos. Vel har jeg endnu ikke faaet det udbetalt af nogen her, men jeg forsikkrer mig dog om at D. H. har befalet det skulle nedsendes. Maatte ikke min Begiering ansees som en Næsviished, saa fordristede jeg mig endnu engang allerydmygst at bede D. H. ville befale, at det jo før jo hellere maatte udbetales mig. Var jeg ikke i saa stor Betryk, som jeg er, da skulle jeg aldrig, for den lille Sums Skyld, falde D. H. besværlig med mine Breve, eller gjøre andre imod med at paastaae, det jeg synes at have Ret til. Men hvor skal jeg arme hen, som har gjort mig en vis Regning paa disse Penge, og derfor har lovet mine Creditorer, hvad jeg ejer dem, især siden Hr. Stift Provstens Brev indløb. Er jeg saa lykkelig at D. H. hører min Begiering, saa har jeg den Ære at takke Dem allerydmygst for all den Bevaagenhed, De har beviist mig uværdigste ikke alleeneste i dette, men og i de forrige Aar.

Den Almægtigste opholde D. H., ej alleene i dette nu begyndte, men mangfoldige fleere Aar; Han forunde Dem all den Lyksalighed, De Selv vil ønske; Han give Dem Lykke til at opnaae Øjemærket af all Deres berømmelige Fliid og Nidkiærhed for Guds Æres Udbredelse og Fædrenelandets Bæste. Torde jeg endnu legge et Ønske til, saa er det; at De fremdeeles, ligesom hidtil, vil vise Dem bevaagen mod mig, som med ævig hengivenhed har den Lykke at leve etc. Deres

Joh. Berg.

P. S. Efter Hr. Stabells²⁾ Begiering fordrister jeg mig til at berette D. H., at i stæden for den Plinii Historia Mundi,³⁾ som jeg med Pettersen sendte op, har jeg nu kiøbt en anden igien paa

1) Se nr. 410, 424, 458 ovfr. samt 502 og 514 nedfr.

2) Se nr. 267 flg. og 471 ovfr.

3) Smlgn. nr. 274 ovfr.

Auction for 9 rd. 15 skill. Jeg vil gaabe at D. H. er fornøjet med det Kiøb, da jeg ikke har hørt det bedre paa nogen Auction.

494. 1763 3. Jan. fra J. Lund, Kjøbh.¹⁾ (St.A.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc. D. H.s Mstr. til 2den deel af Tronh. Samlinger har ieg nu faaet fra Prof. Öeder, for at Conferere dem med de tilsente emendationer, som og nu strax skal efterkommes, den anden Correctur D. H. behager at anbefalle mig, skal ieg efter skyldighed forrette om De saa behager, dog synes mig ligesom Prof. Öeder vil tage det fortrydeligt, ieg venter derfor Deres nærmere ordre herudi, da her er god tiid, og det Rector Dass har under Hænderne skal nu først begyndes at trækkes. Efter forlangende har ieg kiøbt Halleri Enummeratio Stirpium helvet.²⁾, men endskiønt ieg kiegklede med Hænde³⁾ i to dage fik ieg ej 1 Skill. afslag af 12 Rdlr. Linnæi Biblioth. Botanica 2 Ort og Fundam bot. 1 Ort 8 Skill., de 2 sidste har Monsr. Rosenvinge,⁴⁾ der tillige overleverer dette Brev, med sig, ieg turde ej sende meer med Ham, da Han skulle ride igiennem Sverrige og var at befrogte de kom til Skade. Ieg har og kiøbt Loefflings⁵⁾ Spanska Räsä, men for at faa den maatte ieg kiøbe Linnæi Skånska Räsä med, da M. Rothe ej ville skille dem ad, de kostede 2 Rdlr. Ieg tænker ieg ej forsaae mig derudi, thi skulle D. H. have den tilforn, bliver Han nok uden møye af dermed, som en begiærlig Bog.

Med Adresse Contorets Post bliver vanskeligt at faae noget, da de ej har erlanget den assistance de har ansøgt, og derfor ej afsænder andet end en Postsæk for ganske smaa Pakker. Linnæi westgiötska Räsä og den nye udkomne 1 Tom. Spec. Plantarum har mad. Rothe lovet at forskrive da de ej er her at bekomme. Skulle D. H. behage at lade nogen af de kiøbte Bøger her ind-

1) Besvaret d. 26de Martii 1763. (G.s paategning). Angaaende de nævnte bøger se G.s breve, nr. 279 flg. ovfr.

2) Udkom 1742.

3) Madame Rothe, se nr. 284 ovfr.

4) Jacob Chr. Rosenvinge, f. 1737, søn af provst Peter Kaasbøl R. i Selbo, exam. theol. 1761, sogneprest til Ytterøen 1786, døde 1812.

5) Se nr. 280 ovfr. Hans Spanske Resa udgaves af Linné 1758.

binde, da skal ieg naar ordre gives og kundskab om hvad Bind, gjerne besørge det, da ieg formener Prisen er bødre end i Tronhiem. Anden Lejlighed end til Søes vil vanskelig gives, maaske det kunde ske med Officererne,¹⁾ naar de faae Giemlov, hvorom ieg dog forventer Deres Giensvar. Den unge Rothe har frasagt sig oplaget af Deres Flora og Pan og har ieg nu opgivet Conditionerne til Mad. Rothe, hvis Svar ieg forventer. De haandskrevne Ark af Nat. og Folke Retten veed Gud hvor de er, ieg har talt med Mons. Pelt, der siger Monsr. Martfelt²⁾ er bortrejst, som Hofmester, ligesom han ej havde med nogen at bestille, da Han dog har faaet 100 Rdl. af Ham paa D. H.s og 200 Rdl. paa Hans egne Vegne, hvo Hans Commissionair er her paa Stæden har han ej endnu kundet faae at vide. 50 Exempl. af Deres Theol. Dogmatica har Pelt lovet at forskaffe og sagde Han dertil behøvedes intet forskud, han lovede mig ellers Priis og Regning paa de andre omskrevne Bøger til i dag, men, som den ej endnu er ankommet og ieg nu s'al afsænde Brevet faar de at beroe til en anden Lejlighed. Imidlertiid tilønsker ieg underdanigst D. H. bestandig Sundhed, fornøyelse og Løksalighed i dette nye aar og utallige paafølgende, og nest allerærbødigst at recommendere mig etc. underskriver mig etc. Hr. Biskops etc. J. Lund.

495. 1763 15. Jan. fra P. Hersleb,³⁾ Foesnes. (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biscop! — — — Udi medfølgende Æske er til D. H. H., fra Mig 2de i hinanden indviklede Søe-Søele eller Søe-Navler, eller som Hr. Pro-Cantzler Pontoppidan meener, Capita Medusæ — og fra Hr. Ford⁴⁾ en Søe-Coral, som Hans Folk ved fiske-Reedskab har optaget. Begge deele ere, for ej at skyves og stødes tilskade paa Vejen, tilbundne til Ædsken med traad, som overskiæres og løses, førend de kand optages. Paa Søe-Soelen vare de 2 ovenpaa Liggende greene afbrudte, da

1) Under oberst v. Krogh, se nr. 498 nedfr.

2) Se nr. 248 og 326 ovfr.

3) Se nr. 56 ovfr.

4) Willum Ford, f. 1722 i T.hjem, 1747 exam. theol., 1751 pers. kapell. til Næroen, 1756 resid. kapell. til Fosnæs, 1776 sogneprest til Beitstad. Døde 1787.

Jeg fik den, hvilke Jeg meener at kunde med Huusblass limes til. Da Hr. Fords Folk hiembragte Corallen, var Jeg just nærværende, og remarquerte, efter mit ringe skiøn, endeel besynderligt ved den, som Jeg tildeels ikke finder, og tildeels meener anderledes at have befundet, end i Pro Cantzlerens Natur Historie læres; men det besynderligste, at den heele Plante maa efter min meening (saafremt jeg ikke af alt formeeegen øjensynlig Rimelighed er bleven bedraget) være en generation af Orme, som er i det salte Vands blandede Leer- og sand-Grund, hvilke Fiskere bruge til agn ved foraars og Sommerstid. — Jeg er saa gandske ukyndig i Natur-Historien og mangler saa meeget, som dertil hører, at Jeg ikke kand afgive mig med at skrive noget vist, grundigt, ordentligt eller udførligt derom; men vil alleene til D. H. H.s bedre undersøgning, ligesom det falder mig ind udi Hukommelsen indberette, hvad Jeg ved den Søe-Coral meener, at have, som noget før ubekiendt, iagttaget. Samme, som ikkun bestaaer i nogle faa korte anmerkninger, bruger Jeg den frihed paa hoslagde Papir at tilstille.

Mit Løfte om Pauli Flora Danica¹⁾ skal ikke blive forglemt, men saasart mueligt efterkommet. Jeg har endelig faaet den opspurgt at være kommen til en Officier, som er udcommanderet, og venter snart at faae den udleveret, da den strax skal blive tilsendt. Det skal altid være min attraae og bemøjelse at have D. H. H.s Høje Bevaagenhed, og beviiser mig med underdanig henheden at være etc. Deres etc.

P. Hersleb.

496. 1763 22. Jan. fra J. Lund, Kjøbh. (StA.)

Høyædle etc. Hr. Biskop etc. Med Adresse Contorets Post bliver vel ej mueligt at faa Bøger op, siden den hele Post bestaar kun i en maadelig vadsæk, hvori de ej vil tage store Pacqver, ieg gjør min fliid at faa noget med Rejsende, med Provsten Rosenvinges Søn²⁾ gik det fejl, da hans Rejse er gaaen overstyr, Linnæi fund. Bot. og Biblioth. Bot. har nu en underoffic. med, som rejser til Tronh. tillige med Brev, kan ieg og faae noget med andre,

1) Hermed menes J. Paulis Dansk økonomisk Urtebog. Kbhvn. 1761. Smlgn. nr. 265, 283 og 476 ovfr. samt 520 og 538 nedfr.

2) Se nr. 494 ovfr.

skal ieg giøre mig fliid. Annotationerne ere nu Deres Masctr. tilførte, men Correcturen vil nok Prof. Öeder forrette og lader det som han holder det for Tort, om han blev afsat dermed, siden han engang har paataget sig det. Fra Mad. Rothe¹⁾ har jeg nu faaet Svar angaaende Forlaget paa D. H.s Flora og Pan, at hun holt det for vanskeligt at forskaffe Papiir fra Tyskland til Tronh. og siden bøgerne tilbage igien baade hid og til Tyskland, og de 4 rd. for Arket holt Hun for at være alt for meget, men Aarsagen er de godt Folk er for godt vant. Hr. Strøm har maat Ladet sig afspise med nogle Exemplarer pro Labore, og saa vil de nok have det om det kunde Løkkes. Døden bortrækker mange i Khavn. Justits R. Sonne²⁾ blev ikkun 3 uger Byefoget, ob. visit.³⁾ Otto Arentz Søn Leut. ved generalmajor Eppings⁴⁾ Reg. døde i Søndags og i Onsdags døde Cantzelie-Raad Arentz⁵⁾ Søn Studios. Tobias, der er faa Huse der ej har syge, Fredriks Hospital kan ej modtage den halve heel, der attraar at komme derind, qvægsygen er nu trænget over til Skaane. De orationer etc., som bleve ved sidste store Doctor Promotion holdte ere nu ved Trækken bekientgjordte. Mag. Ped. Horrebøw⁶⁾ er bleven Prof. design. Math. et Philos. ved universitetet. Næst underdanigst at anbefale mig etc. Hr. Biskops etc. J. Lund.

497. 1763 22. Jan. Avertissement til Hans H. H. Bisp Gunnerus fra I. B. Stabel,⁷⁾ Kbhvn. (VS.)

I Dag reiste herfra Msr. Angel⁸⁾ som var saa god og tog med Sig Microscopet.⁹⁾ Ieg viste ham hvorledes det skal sammen-

1) Se nr. 284 og 494 ovfr.

2) Jens Michael Sonne, f. 1703, 1748 kancelliraad, 1761 justitsraad.

3) Obervisiter ved toldboden i T.hjem.

4) Reinhard v. Eppingen, f. 1702, 1755 chef f. 2. t.hjemse infanteriregiment, 1760 generalmajor, 1764 kommandant paa Fredriksten, døde 1768.

5) Maaske Wilhelm Arentz, kancelliraad 1746, eller Joh. Gerh. Arentz, kancelliraad 1762.

6) Se nr. 130 ovfr.

7) Se nr. 266 flg. og 471 flg. ovfr.

8) Rimeligvis Jonas Angell (f. i T.hjem 1742, d. smstds. som stiftsprovst 1828), der det foreg. aar havde taget teol. eksamen.

9) Se nr. 255, 272 flg., 471 flg. ovfr.

sættes. Med Ham fulgte Ms. Borchgreving¹⁾ som medtog Bodhadsch²⁾ *Calendarium floræ, Nectaria florum, Rhuun Stafven* og en disputatz de *Alstromeria*. Paa Mandag reiser Lieut. Cold som har lovet at medtage Linnæi Oelandske Resa og Ehrenmalms. Forleden Dag fik ieg Brev fra Linnæo, hvor ieg af udskriften seer, Han holder mig for Rigs Dags Mand fra Norge. Siden det meeste angaaer D. H. meddeles herved Copie.

Udenpaa: Viro Reverendo I. B. S. Deputato e Clero Norvegico.

Heri Tuas, Vir Clarissime! d. 24. præterlapsi mensis datas rite accepi & gratissimam persolvo mentem pro tot Tuis in me beneficiis, quibus curas, quæ scientias augent. Accepi cum Tuis simul literas Episcopi Vere magni S. T. Doct. Gunneri, e quibus fateor me multum profecisse. Ille certe exortus est tanquam Sidus fulgentissimum in Septentrione, et mire illustrat cimerias istas tenebras, quibus polus arcticus a condito orbe obnubulatus.

Legi Acta Nidrosiensia, insigni cum fructu & emolumento: oro per omnia Sacra ad me mittas alterum tomum pro quovis pretio, ut legam stupendas observationes communis nostri amici Gunneri. Si non graveris ad me mittere Gunneriana, quæso inscribantur: Inspectorum vid Pakhuuset i Stokholm, Hr. Joh. Schildt, at sända til Archiat Linnæo. Iste enim D. Schildt semper est in telonio, ubi merces e navibus exponerantur, quique res meas curat. Si rescribas aliquando ad me sit Titulus Epistolæ: Societati Regiæ Scientiarum Upsaliæ. Sit Tibi, V. R. hic annus cum multis felicissimus

Carolus Linnæus.

Siden ieg gratis er kommen i een saa anseelig Correspondence faaer ieg med det første svare Ham at den anden Tome ey enda er udkommen og faaer ieg vel paa D. H.s Behag indbinde og tilsende Ham den anden som den 1ste Tome. Ieg er med største Veneration Deres etc.

I. B. Stabel.

1) Maaske Henrik Christian B. (se nr. 456 ovfr.) eller broderen Jens Finne B. (se dette selsk.s skr. 1891 pag. 81 flg. og nr. 28 flg. ovfr.)

2) Smlgn. nr. 122 ovfr.